

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nr. 1, a.

INSERȚIUNILE
se primesc la administra-
ția.

Mulțămite publice și loc
deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisele nu se la-
napoiază.

ROMÂNUL

Ungurii și art. XVIII al legii militare

Istoria luptelor politice din monarhia noastră ne impune două constatări imposibil de înlăturat.

Prima: Intotdeauna ungurii s'au folosit de momentele critice ale monarhiei spre a smulge concesiile fie pe seama oligarhiei lor, fie pe seama naționalității lor.

A doua: Intotdeauna naționalitățile au știut, în asemenea momente să calce peste ambițiile, peste interesele lor, să-și dea cu tot devotamentul, sprijinul lor întru salvarea integrității patriei.

Morala acestui lucru ar trebui să fie că, cercurile cari țin la unitatea și la viitorul statului să puie la carantină pe aceia care pun mai presus decât interesele de unitate și de conservare ale monarhiei, propriile lor interese și să se acorde o mai mare sollicitudine naționalităților.

Lucrul este cât se poate de simplu și totuși s'a procedat cu totul dimpotrivă.

Astfel oligarhia maghiară din ce în ce mai incurajată în atitudinea ei de a pândi momentele critice ale imperiului spre a trage profit, a devenit din ce în ce mai îndrăzneată ridicând această atitudine la rangul de maximă politică, pe care nu se sfiește să o proclame dela înălțimea parlamentului.

Astfel stau lucrurile și cu paragraful XVIII. al legii militare.

*

În baza articolului XVIII al legii din 1888, M. Sa are dreptul de a reține în cazuri de lipsă sub arme pe soldații anului

al treilea și de a convoca sub arme pe rezerviștii concediați din ultimii doi ani.

De cazul acesta s'a folosit pentru ultima dată în 1905, când guvernul Fehérváry, în urma stărilor parlamentare anormale, neavând majoritatea necesară în cameră nu a putut obține votarea proiectelor de buget și cel al contingentului de recruți pentru anul respectiv, ceea ce a făcut că în acel an să nu fie asentăriș.

Dacă în acel an soldații anului al 3-lea ar fi fost concediați ca în timpuri normale, numărul soldaților armatei comune ar fi scăzut cu o treime. Prin aceasta s'ar fi știrbit nu numai vaza și greutatea monarhiei în sistemul alianțelor europene, dar ar fi fost primejduită însăși siguranța ei.

Este dela sine înțeles căta importanță prezintă acest articol, nu numai ca prerogativă imperială, ci mai ales pentru siguranța monarhiei.

Se știe doar, că parlamentul din Budapesta, pe lângă dispoziția permanentă de a produce încurcătură ori de câteori se ivește un moment critic, se găsește și într'o situație cronică de obstrucționism, care face că anii în care guvernul să poată trece proiectele sale de buget și de contingente militare să fie ani excepționali.

Totuși ungurii — în prea marea lor dragoste pentru monarhie — au găsit că și acest articol trebuie suprimat. Și propunerea pentru aceasta a fost făcută chiar de către Khuen, așazisul „om de încredere” al împăratului.

Iată peripețiile farsei, care s'a jucat spre a se justifica schimbarea la față a „omului coroanei.”

Opoziția parlamentului din Pesta făcea opoziție proiectelor de reorganizare din două motive.

O parte: kossuthiștii sub motivul clasic, că națiunii nu i-se dau destule „concesiile”.

Cealaltă parte: iusthiștii sub motiv, că proiectul de reorganizare a armatei constituie o problemă prea importantă pentru a putea fi rezolvată de către un guvern ales prin samavolnicie și în baza unei legi electorale nedrepte, ca cea de astăzi. Așa dar, mai întâi reforma votului universal, și apoi proiectul de reorganizare, care va avea să fie realizat de către adevărații aleși ai națiunii în baza votului universal.

În fața acestei situații, kossuthiștii au crezut sosit momentul oportun de a smulge ultima garanție de putere militară efectivă din partea coroanei și s'au aliat cu Khuen sub condiția, că acesta să amâne reforma votului universal, să obție desființarea articolului XVIII, iar ei să-l sprijine în reforma de reorganizare a armatei.

Deci două concesiile: una împotriva intereselor clasei de jos și a popoarelor din Ungaria și în favoarea oligarhiei; alta: împotriva unei condiții de căpetenie a siguranței imperiului, și aceasta pentru ca parlamentul maghiar să cedeze în chestia reformei militare, ca și cum aceasta reformă nu s'ar face pentru Ungaria, în interesul popoarelor ei și pentru a întări forțele de apărare care constituie o pavază și pentru ea

*

O frunză din arborele vieții

Traducere

Arnăutkői (citeste Arnautchiö!) — cine cunoaște localitatea aceasta, din câți citesc rândurile de față? Acelora, cari nu o cunosc, le poți da sfatul, cu inima liniștită: duceți-vă și o vedeți, căci merită.

E situată în canalul, lat, strălucit, care împreună Marea de Marmara cu Marea Neagră, pe Bosfor, pe partea europeană, tocmai la mijloc, între cornul de aur, portul Stambulului, în cari se reoglindează moscheele cu minaretele lor, și între Terapia, unde ambasadorii marilor puteri își au reședințele lor de vară, până în ziua de astăzi. Târmurul din față este al Asiei.

Târmurul Asiei — le venea greu la început să-și închipuiască fiii ambasadorului prusian, care locuia cu familia în Arnăutkői, când erau încă copii mici: Asia — au învățat-o dela profesorul lor de casă, era dară un alt continent al pământului — și Asia asta le apărea acum întocmai așa, ca Europa, în care locuiau.

Dela profesorul lor de casă, care se pricepea bine să deștepte la viață sufletele tinere, știau ei nu numai că țara din față lor se numește Asia, ci mai știau și altceva: că Asia aceasta a aruncat odinioară o umbră întunecată asupra Europei; le-a povestit despre un mare rege persian, cu numele Dariu, care a trăit mai mult decât acum două mii de ani și care a trecut cu o oaste de

mai multe sute de mii de oameni peste Bosfor, ca să subjuge popoarele Europei.

Nu departe de Arnăutkői, ceva mai spre marea neagră, e un loc, unde se străntează Bosforul. Acolo se află turnuri de pază, zidite de cine știe ce sultan bătrân. Localitatea se cheamă *Rumili-Hissar*.

Până acolo i-a purtat la plimbare profesorul și le-a explicat, că dacă vrea cineva să construiască un pod peste apă, caută unde este locul mai strânt, și că — deci — locul pe unde a trecut odinioară regele Dariu din Asia în Europa e fără doar și poate pe aici.

Și li-s'a părut atunci copiilor, ascultând cuvintele lui și privind la marea, peste care nu se mai află nici un pod, li-s'a părut ca și când ar învia lucrurile străvechi, ca și când ar auzi și ei răpăitul pașilor nenumărați ai oastei, supt cari se încovoia podul, cași când ar auzi sforăitul cailor, zurăitul carălor și istoria lumii li-a venit la cunoștință ca o înfățișare grozav de mare, ca din lumea strigoilor.

Intr'o zi însă, când s'au întors acasă dela o astfel de plimbare, aveau să aflu, ca istoria lumii nu este un strigoi, ci ceva viu, care trăiește mai departe, în apropierea oamenilor: în ziua aceea anume a venit în vizită la tatăl lor, care era ambasador prusian, un general rus, cu numele Menciocoff, pentru care i-au chemat în odaie, fiindcă generalul voia să le întindă mâna. După ce a părăsit generalul casa, i-a luat mama la o parte și fața ei, care era de altfel veselă în totdeauna, ca

la o femeie curagioasă ce era, a fost cuprinsă de îngrijorare și mama le-a spus:

— „Are să se facă război — un război crâncen, între ruși și turci. Au să vină englezii și francezii și au să se bată cu turcii, împotriva rușilor.”

Și cum le-a prevestit, așa s'a și întâmplat, și săptămâni și luni întregi au tot venit vase de război de ale englezilor, corăbiile de linie cu trei poduri, căci corăbiile de fier nu erau pe atunci, au venit din Marea de Marmara ca să pornească la Marea Neagră. Și fiindcă casa părintească a copiilor stătea în nemijlocită apropiere de țăr-mure, treceau tereteniile astea pe dinaintea lor. Ei stăteau și căseau ochii mari, când vedeau corăbiile cum strălucesc de atâția militari; cu cari erau umplute; soldați englozi cu bluze roșii, francezi cu bluze albastre și pantaloni roșii și vedeau cum stau militarii pe bordul corăbiilor, până sus, pe frânghiile făcute cu scări, până sus, la vântrelele catarturilor.

Dacă întrebau unde se duc toți oamenii ăștia, profesorul lor le deschidea atlasul, le arăta o peninsulă în Marea-Neagră.

Crimeea și pe insula aceasta o fortăreață mare rusească, Sevastopolul, și le spunea că soldații să duc să asedieze și să ia cu asalt fortăreața asta, și de aceea pleacă cu toții acolo.

Acum știe ori și cine, că la un asediu sunt de lipsă nu numai oameni, ci și tunuri și mașinării de toate felurile. Ca să facă asemenea lucruri s'au ridicat la spatele armatelor, cari plecau

Din fericire de astădată morala fabulei nu a mai fost așa cum se obișnuiseră să o crează până acum, ci a fost aceea care trebuie să sancționeze toate acțiunile nedrepte.

Iar când o asemenea sancțiune va urma în totdeauna după faptele și după activitatea fiecărui neam fără îndoială că monarhia va căpăta un element de tărie cu mult mai puternic decât cel ce rezidă în articolul XVIII, căci el va consta din simțul de iubire pentru patrie al tuturor factorilor etnici, în sufletul cărora se va reîntrona din nou simțul de încredere în dreptate, zguduit din temelie prin experiența politică de jumătate de secol.

Miles.

INTERNE

Membrii congregațiunii comitatului Arad sunt rugați a se prezenta la o conferință ce se va ținea miercuri, în 27 martie n. a. c. seara la orele 8 în salele clubului național din strada Zrinyi nr. 1 a. în Arad.

In această conferință se vor debata obiectele puse la ordinea zilei pentru adunarea generală-ordinară a congregației de primăvară.

Iar, deoarece se vor debata obiecte de mare importanță, membrii români sunt rugați a se prezenta în număr cât mai mare.

dr. Stefan C. Pop
deputat dietal.

*

Rezultatul audienței contelui Khuen. Ieri înainte de amiază contele Khuen a fost primit în audiență la M. Sa monarhul. După această audiență, care a durat o oră și jumătate, contele Khuen a vizitat pe contele Stürgk, primul-ministru austriac, cu care a avut o convorbire de un sfert de oră.

Astăzi, luni, înainte de amiază contele Khuen din nou a fost primit în audiență la M. Sa, însă, după cum afirmă „Bud. Tudosită”, nici audiența aceasta nu a adus vre-un rezultat, dimpotrivă, M. Sa a autorizat pe Khuen să înceapă noi tratative cu partidele, și să năzuiască a ajunge cu ele la o înțelegere oarecare.

Astăzi după amiază contele Khuen s'a reîntors la Budapesta, iar mâine sau miercuri el va începe tratativele cu partidele ungurești. După aceste tratative contele Khuen va pleca din nou la

Viena, pentru ca să raporteze M. Sale despre rezultatul acestor tratative.

Din Viena ni-se anunță, că o reactivare a contelui Khuen numai în acel caz ar fi posibilă, dacă el va putea să garanteze votarea netedă a reformelor militare. Aceasta însă cu greu se va putea întâmpla, cunoscută fiind hotărârea partidului justhîst în chestia votului universal, care, declară partidul justhîst, va trebui să-i premeargă reformei militare.

*

Atitudinea partidului justhîst. Membrii conducători ai partidului justhîst au fost convocați ieri seară pentru a debata unele chestiuni de mare urgență.

După oarecari debateri comitetul executiv al partidului a hotărît în deplină solidaritate că atitudinea partidului va fi și de aci înainte tot cea din trecut adecă: ar fi gata a permite un scurt provizoriu întrucât ar fi cerut de un guvern care ar prezenta garanții sigure pentru imediata prezintăre în corpurile legitimoare a proiectului de lege al votului universal egal secret și după comune.

Cu Khuen-Héderváry partidul nici nu va primi a trata pe baza celor amintite mai sus. Dar fiindcă, totuși, partidul nu face politică de persoane ar fi gata a trata și cu Khuen-Héderváry dar numai cu condițiunea ca luând dela ordinea zilei reformele militare în timpul tratativeilor s'ar angaja ca în primul rând să legifereze reforma votului universal, egal, secret și după comune.

Bucure-se deci contele Khuen-Héderváry că are în perspectivă noi tratative, pe cari dacă le-ar încuviința M. Sa și-ar mai putea lungi agonia pe un timp oarecare. De altfel guvernul Khuen cași atâtea altele ne-a împăcat cu ideea că nici cum altfel mai bine nu poate întrebuința timpul un guvern decât tratând...

Iată deci că și guvernul „muncii” și-a făcut datoria. Odată însă cu sfârșitul rodnicelor... tratative va veni la ordinea zilei și reforma electorală de dragul... căreia se tot tratează și s'ar trata cât de mult. Deci ceice sunt îndatorați a ajuta guvernului Khuen-Héderváry cași altuia, de care obișnuiește să ne dea Ungaria, își va implini cum nu se poate mai bine datoria descoperindu-i noi chestii, de tratat, sigur, excluzând acele periculoase reforme democratice.

De ce se tem însă nu vor scăpa nici odată oricât de cumiși ar fi. Avem toată speranța că vor fi siliți cât de curând a reveni la subiect căci nu-l vor mai putea înconjura.

*

Organul justhîstilor despre reactivarea contelui Khuen. Ziarul „Magyarország” scrie următoarele:

„Dacă contele Khuen voiește să fie reactivat, în cazul acesta el va trebui să asigure votarea

grabnică, netedă și neimpiedecată a reformei militare definitive. Faptul acesta însă se reșfrânge de dreptul de hotărârea neladupleată a partidului justhîst, după care reformei militare definitive trebuie să-i premeargă dreptul electoral făcut pe bază democratică, universală și secretă, deoarece rezolvirea reformei militare aparține exclusiv dreptului parlamentului popularului.

Partidul justhîst ține neclintit la acest punct de vedere al său și desaproabă în mod hotărît faptul, ca reforma aceasta să o rezolve parlamentul ales pe baza sistemului dreptului electoral actual.

Punctul acesta de vedere al partidului justhîst dovedește, că partidul nu se va mulțumi nici cu așa numita lege de promisiune, deoarece atât partidul, cât și țara nu doresc promisiuni, ci însuși dreptul electoral.”

*

„Neue Freie Presse” despre vizita împăratului Wilhelm la Viena. Ziarul „Neue Freie Presse”, publică un articol despre vizita împăratului Wilhelm la Viena, arătând marea importanță publică a acestei vizite, făcând tocmai între împrejurările nu tocmai favorabile ale situației politice internaționale:

Reținem din acest articol următorul pasaj: „Dacă alianța triplă va rămânea și pe mai departe la olaltă, în cazul acesta pacea Europei este asigurată.”

Experiența câștigată în anii din urmă ne-a dovedit, ceea ce se dovedește și astăzi, ce s'a creat acum 30 de ani pentru viitor cu prilejul vizitei regelui Umberto în Viena. Alianța triplă a câștigat puteri noi iar liniștea popoarelor, numai în acel caz ar fi amenințată, când această alianță din nou se va prăbuși.

Întâlnirea împăratului german cu aliații lui în Viena și Veneția dovedește — și aici zace importanța politică a acestor întâlniri — conglusuirea simțimentelor de prietenie personală a domnitorilor cu interesele politice ale statelor și cu dorința popoarelor pentru chezișile păcii.”

*

Demisia lui Aussenberg! Ziarul „Neues Wiener Journal” publică știrea, că demisia ministrului de războiu Aussenberg este iminentă. În cazul acesta el va fi numit comandant de corp, probabil în Viena.

Urmasul lui va fi, se crede, generalul cav. Krobotin. El deși a respins invitația, totuși se crede că va primi portofoliul ministrului de externe. Se mai amintește și numele generalului Georgi actual ministru al apărării țării, generalul Gieszl și generalul Potiorek actual guvernator al Bosniei.

în Constantinopol și dealungul țărmurilor Bosforului, ateliere și un astfel de atelier se afla aproape de tot de casa părintească a copiilor, în localitatea de lângă Arnautkői, numită Kurá-Cesme. În fruntea acestor ateliere se aflau ofițeri francezi, artileriști și ingineri, și între aceștia se afla unul, un alsacian de naștere.

Ofițerii aceștia, politicoși și sociabili cum sunt francezii, au făcut vizită în casa ambasadorului prusian, a vecinului lor, și erau oameni foarte gentili și totdeauna prietinoși față de copii. Când au început să bage însă de seamă, că rușii nu dau Sebastopolul așa, cu una cu două, ba ce e mai mult, că se gândesc să îl apere cu prețul vieții lor, și când au dat cu socoteală că războiul va ținea multă, poate, foarte multă vreme, au dat de veste cei căsătoriti să le vină familiile din Franța.

Căsătorit era dintre ofițeri numai unul, inginerul alsacian, și după câțiva vreme sosi nevastă-sa în localitate, aducând și pe copilul ei cu dânsa. Era singurul lor copil și îl chema Archambauld.

Nu mult după aceasta apărură doamna inginerului cu fiul ei și făcū vizită ambasadorului. Cu prilejul acesta făcū cunostință copiii și cu Archambauld, un copil frumos, svelt, cu bucele de culoare închisă, cu ochii mari, oacheși, și aflară că este de o vârstă cu dânsii. La început au fost de ambele părți cuprinși de stângăcie, fiindcă Archambauld vorbea mai cu seamă numai francezește și numai foarte puțin nemțește, și asta nu prea co-

rect, iar frații vorbeau mai cu seamă numai nemțește, și și ei numai foarte puțin și cam stricat francezește.

Din cauza aceasta s'au mărginit la început să-i arate jucăriile lor, anume soldații lor de cositor, de cari aveau mulți. Când i-a văzut Archambauld au început să-i strălucească ochii, deoarece peste jucării nu prea era stăpân de loc, aici, în țară îndepărtată, în streini.

Apoi s'au jucat cu dânsul construind din militarii de cositor două tabere dușmane, și au început să învârtă bombe de hârtie și s'au așezat de ambele părți ale mesii, fiecare după o tabără și au bombardat partidul contrar cu bombele de hârtie.

Asta le-a făcut la toți trei o bucurie nespuse de mare — copiii erau 3: 2 frați și cu Archambauld, trei — și dacă-i reușea lui Archambauld câte o svărlitură, de cădeau cât de mulți militari, striga de bucurie cât îl lua gura: *oh, comme ils sont — ge — purzelt — est ce qu'on dit comme cela?*¹⁾ Atunci râdeau ceilalți doi și ziceau: *oui, oui, on dit comme cela.*²⁾

Totuși n'au ajuns frații, după cum am spus, în legături atât de prietenești cu micul francez, căci le venea mai bine și le era mai comod să aibă legături cu prietini lor germani: fiii unui neguțător german, cari locuiau cu părinții lor în Bebek, lo-

¹⁾ Pe românește s'ar traduce: „Vai cum — s'au dat de-a berbeleacu — ori nu se zice așa?” E francezește cu nemțește.

²⁾ „Da, da, așa se zice.”

calitatea învecinată cu Arnautkői pe cealaltă parte de Kurá-Cesme.

Cu aceștia se întâlneau de mai multe ori pe săptămână, fie că mergeau ei la dânsii, în Bebek, fie că ei veneau în vizită în Arnautkői. De câte ori se întâmpla să vină ei, se duceau cu toții în grădina de după casă și acolo făceau fel de fel de isprăvuri. Grădina era minunată, se ridica în formă de terase spre înălțimea malului și terasele acestea erau legate deolaltă prin trepte de piatră. Puteai să alergi și să sari în dragă voie. Afară de asta se mai aflau și pomi mari, bătrâni, în grădină, în cari te puteai cățața. Mai frumos decât ori ce era însă sus de tot — unde grădina ajungea creasta malului — acolo se prefăceau toate într'un fel de sălbătăcie, o regiune sălbatică, cu tufani de oleandru și ginistră. Intre tufele acestea se aflau castani și pini, cu castanele puteai să dai lupte înviersunate; merele de pini le puteai prăji pe focul, care îți-l aprindeai singur cu ginistra, care pârșăia când lua foc, și puteai să scoți miezul melor ăstora, care aveau un gust bun, și-l puteai mânca. O da, asta era vieață odată!

S'a întâmplat însă într'o zi ceva ciudat și trist de tot: inginerul alsacian, tatăl lui Archambauld, a murit într'o bună dimineață, de o moarte năprasnică. A fost om în vârstă cea mai bună, plin de sănătate și sdravân; nimeni n'a auzit vreodată să fi fost bolnav — de unde i se trăgea deci moartea? Camarazii lui, ofițerii francezi, au făcut fețe gânditoare și au vorbit despre întreaga afacerea, ca și când ar fi vrut să zică: „mai bine

Imn adevărului

De Dr. Cassiu Maniu

Urișul organism al creștinătății materialicește bogat azi, sufletește e atins de boală, boala apoteozării minciunii! Acesta nu e mai mult un organism, ce mereu dă forme tot mai desăvârșite idealului sublim despre viață al unui Socrate cu atât mai puțin al Divinului Maiestru! *Acesta e un convoiu funebru care duce la groapă ființa cea mai frumoasă, cea mai înțeleaptă: Adevărul!*

Par'că toate progresele civilizației au servit numai spre cultul egoismului, a samavolniciei și a batjocurii maiestroaselor însușiri ale spiritului. Nici nu este alt mijloc de mântuire decât a încerca barem și încă *cu tot entuziasmul* a da nouă viață acelei frumusețe încremenite în urma îmbrățișărilor haîne ale Morții.

Dacă ar cunoaște omul adevărul în toată ființa sa, dacă spiritul jidovit și prin urmare materialist de azi ar fi demascat odată pentru totdeauna, dacă oamenii ar avea respect de igienă și ar poseda talentul prevederii încă am mai avea nădejdi. Dar așa cu generațiile degenerate, cu mediul social istovit de continua suflare a vântului, — încărcat cu otrava parfumată a instinctului năprasnic spre plăceri sensuale și spre îndestulirea vanității, — omenimea nu poate spera că vor învia cei morți!

Să vină dar răcorosul suflu al unui alt instinct al unui instinct și mai adânc, prin urmare mai durabil, să renunțăm pe câteva clipe la deliciul gingașelor sunete de harfe eoliene ce ne leagă în dulci iluzii pentru ca să ne trezească apoi catastrofe de tot felul. *Să ascultăm un alt cântec, cântecul ce se înalță dintr'un suflet instrumat cu corzile puterii, libertății și simțurilor mai superioare ale sufletului, ale sufletului nostru românesc. Apoi să facem distincția și să urmărim alegerii ce o face sufletul în aceste sfinte clipe de emancipare de sub blestemul lăcomiei noastre de aur, și de deșertăciuni ce indușmănesc neamuri, familii și frați. Astfel va reinvia adevărul pe*

care cred, că l-a îngropat deja omenimea de azi.....!

Sufletul ce are respect dela sine doarește libertatea sa și desăvârșirea. În aceste prind rădăcină tot rostul existenței, toată bucuria vieții!

Cei ce urăsc adevărul, îl urăsc pentru că mărirea lui prin nimica nu se poate altera.

Nu așa libertatea și desăvârșirea omenescă cari sunt azi puse la mezat în schimbul aurului și a desfrâului pe toate tărîmurile. Iar efectul este eliberățiunea tuturor zeităților infernului ce par'că întunecă azi chiar și soarele dinaintea privirilor noastre deprinse cu ceata enervatoare a minciunii. Intronată este ea azi în viața individului amăgit de spiritul corumpător a vânatoarei după bani, după distincții, după glorii ieftine, ce toate tocesc acele simțiri ale noastre, ce ne înalță peste bestia brută, și ne îndreaptă privirea peste marginile înguste spațiului și timpului fizic!

Cu drept se poate zice și despre epoca noastră teribila apostrofare alui Dante:

*O insensata cura dei mortali
Quanto son difettivi i tuoi sillogismi
Che ti fanno in vasso batter li ali!*

Omul începe a cădea, a degenera în măsura incapacității sale pentru cercarea și apărarea lui.

Tot astfel noțiunile cad în robie dacă nu au simț pentru adevărul național, pentru minunatele concesii ce se cuprind toate în adevărul limbei, artei, literaturii, politice și idealismului nețărîmurit, înrădăcinate toate în solul bogat al poporului românesc. Dacă nu vom cădea prin urmare jos de tot în categoria aceloră despre cari zice Juvenal că înseamnă: *Propter vitam perdere vitæ causas!* va să zică în cari se petrece cel mai funest lucru: tragedia confuziunii, adevărat nebuniei sufletești, trebuie să revenim la dragostea adevărului național careia

să-i înclinăm toată puterea, libertatea și simțirile alese ale spiritului nostru românesc.

EXTERNE

Proiectele militare germane. Ziarul „Nord-deutsche Allgemeine Zeitung” a dat în publicitate proiectele militare, cari au fost înaintate consiliului federației germane. Aceste proiecte vintec realizarea accelerată a complimentului legii din 1911, care stabilește numărul forțelor în timp de pace și perfecționarea în organizația armatei. Se proiectează două nouă regimente de artilerie de câmp, 14 batalioane noi, un regiment de infanterie pentru Saxonia, unul de cavalerie pentru Prusia, pentru fiecare regiment o companie cu tunuri revolver, întregirea trupelor tehnice și de comunicație și înființarea unei trupe de aviatori.

În urma măririi efectivului armatei se vor forma două noi corpuri de armată prusiace, unul în răsăritul și altul în apusul imperiului, pentru cari se vor înființa diviziuni nouă precum și un al 7-lea post de inspector al armatei.

La total contingentul armatei în timp de pace va fi urcat cu 29.000 oameni, fără a socoti și subofitieri. Totodată se vor mări soldele soldaților.

Administrațiunea marinei propune pentru lătararea a două inconveniente în organizația flotei: ca în toamna fiecărui an rezerviștii dela marină să fie concediați și înlocuiți cu recruiți dela trupele de pe uscat. Deoarece în caz de lipsă din 58 vase mari de război numai 21 pot sta gata, dacă flota de rezervă nu se poate pregăti la timp, se proiectează crearea unei a treia escadre active. Se vor face clădiri noi și se va spori numărul vaselor submarine și a aerovaselor.

Germania prin aceste proiecte, dându-le în publicitate, a dat un răspuns la toate cuvintele provocatoare și speranțelor purtate în secret de Anglia și Franța din timpul crizei ulterioare marocane.

Germania prin urcarea contingentului armatei sale va avea statornic la granița Franței în scurt timp o trupă de 120.000 soldați, cari vor fi gata în orice moment.

Ministrul Assim Bey, despre situația în Balcan. Ziarul „Sabah” publică o declarație a ministrului de interne al Turciei Assim Bey, în care acesta se exprimă foarte optimist asupra situației în Balcan.

Relațiile cu statele balcanice — a zis ministrul — s'au îmbunătățit în mod simțitor, o înțelegere deplină există între Turcia, Bulgaria, Muntenegru și Sârbia. Nimic nu turbură raporturile din-

nu vorbiți prea multe despre lucrul acesta” S'a răspândit adică încet pe încetul vestea că a murit omul de mână proprie. Ceeace l'a îndemnat la un pas ca acesta, nu s'a putat ști, și nici nu s'a aflat până în ziua de astăzi.

Aceasta a fost o lovitură cumplită pentru nevastă-sa, care a rămas acum văduvă cu copilul ei în țară streină, îndepărtată, și singura ei mângâiere era, că are în apropiere pe nevasta ambasadurului prusian, careia i-s'a făcut milă de ea și a luat-o la sine, cum poate să se apropie o femeie bună, deșteaptă și tare de caracter de aproapele său, care a ajuns în năcaz.

— Gândiți-vă numai”, zise ea copiilor săi, „ce greu îi merge bietului Archambauld. Nu-i așa, aveți să fiți buni și prietinoși cu el, cât timp va mai sta pe aici? — Vreau să mă duc astăzi să cercetez pe mamă-sa și voi aveți să mă întovărășiți. Nu vreți să-i faceți o mică bucurie și să-i dați un mic cadou din jucăriile voastre?”

La vorbele astea se duse în odaia, în care se aflau militarii lor de cositor și fiecare luă o cutie cu militarii cei mai frumoși, și și-o vâri în buzunare; apoi, când au ajuns cu mama lor în Kuruceme au fost cuprinși de un simțemânt ciudat-sărătoresc, fiindcă înmormântarea se întâmplase de curând și locuința era încă împodobită pe pereți de tot în negru, iar în salonul cel întunecat se afla văduva îmbrăcată în haine negre și lângă dânsa era Archambauld, și el îmbrăcat în haine de doliu, cu fața lui drăgălaşe, palidă, încât puteai vedea prea bine cum îi strălucesc ochii oa-

cheși în fundul capului. Copiii au mers drept spre el și, fiindcă n'au știut ce să spună în strâmtoarea lor sufletească, și-au vârat mâinile dela început în buzunare, au scos cutiile cu soldații afară și i-le-au întins lui, zicându-i: „Uite, dragă Archambauld, ți-am adus ceva, bietul de tine!”

Când a descoperit Archambauld cutiile și când a văzut minunatele figuri de militari, cari i-au plăcut odinioară atât de mult, i-a trecut o dără lăminioasă peste fața lui îngrijorată, a alergat la mama sa și, arătându-și comorile, îi zise fericit de tot: „oh mami — ils m'en ont fait cadeau;”

Apoi se apropie sficios, dar cu ochi strălucitori de fericire, de copii, le întinse mâna și le zise „o, das — sein schön — das sein schön — oh merci! merci bien!”

Spunând astea i-se umeziră ochii și i-se roșogoliră, deodată, lacrimi grele pe obraji în jos, și se aruncară la pieptul amândurora la unul mai întâi și mai apoi la celalalt, și-i sărută și le zise într'un sughiț:

„Ah, que Vous êtes bon! ah, comme je Vous aime! ah, comme je Vous aime!”

Asupra copiilor, cari nu erau de fel obișnuiți cu așa ceva, fiindcă cu prietenii lor nemți

*) „O, mamă, mi-au făcut un cadou!”

**) stricat nemțeste, și franțuzește: „o, frumos, e frumos din partea voastră — vă mulțumesc! vă mulțumesc!”

***) Ce buni sunteți! Cum vă iubesc! Cum vă iubesc!

și dădeau numai mâna, dar nu se sărutau, a avut scena aceasta un efect deosebit, când i-a strâns în brațele sale și i-a sărutat atât de pătimăș și de gingaș copilul cel frumos, cu bucele întunecate, care avea o înfățișare cu totul alta decât a prietenilor lor — și când l-au văzut cum plânge, au fost mișcați și ei până la lacrimi și au început și dânsii să plângă.

Intrăceea a vorbit văduva cu mama copiilor și i-a povestit, că are să plece înapoi în Franța cu copilul ei, dar că mai avea să aștepte săptămâni întregi, fiindcă va trebui să-și desfășoare gospodăria, care și-a făcut-o în timpul din urmă. I-a mai spus, că — deoarece este săracă și călătoria îi este prea costisitoare — o să aștepte curierul maritim accelerat al statului francez, căci acela circulă tot la șase până la opt săptămâni din Franța spre Crimeea, și de acolo iarăși în Franța, fiindcă va avea astfel drum gratuit. Până ce o să se coboare însă dela Sevastopol, curierul iarăși înapoi, o să țină multă vreme, căci ultimul a trecut spre Franța nu de mult pe aici.

— „Nu-i așa, dragii mei?” zise la astea doamna ambasadurului copiilor săi, „nu-i așa, că atât cât va sta Archambauld încă pe aici, are să vină pe la voi, de câte ori va putea, și are să se joace cu voi în grădină? Și dacă o să vă jucați cu Ernst și cu Ferdinand — astfel se numiau ceilalți prieteni mici din Bebek — nu-i așa, că are să fie și Archambauld cu voi?”

(Va urma).

tre Turcia și România, ale căror interese comune și intenții pacifice de cari sunt însușite, au creat între ele o atmosferă de amicitie sinceră. Relațiile cu Grecia sunt bune, cât timp Grecia va păstra o atitudine conformă dreptului internațional. Poarta are deplină încredere în intențiunile pacifice ale cabinetului din Viena.

Noile măsuri pentru reorganizarea Rumeliei vor consolida liniștea și vor asigura buna stare a populației.

Spune apoi, că el nu crede în știrile, după cari puterile ar căuta să exercite o presiune asupra Porții în favorul păcii turco-italiene.

Relațiunile amicale ale Porții cu toate puterile și principiile de drept internațional nu permit o asemenea încercare, care ar putea deștepta visuri ambițioase.

Ar fi nepotrivit cu sentimentul onoarei din partea puterilor, propunerea de a primi orbește condițiunile italiene. Intreaga Europă știe, că tradițiunile otomane sunt de a înfrunta toate pericolele pentru a salva onoarea națională. O asemenea presiune ar fi nepotrivită cu asigurările de neutralitate date de toate puterile.

Nu se poate crede nici aceea, ca Rusia ar remite o notă neplăcută fie în numele puterilor, fie în numele ei propriu. Puterile nu pot să recunoască anexarea Tripolitaniiei din partea Italiei. Turcilor le este absolut imposibil să retragă trupele otomane de pe teatrul războiului unde luptă în mod eroic.

Puterile nu au hotărât încă forma demersului lor, dar guvernul otoman nu se îndoiește că va fi identic cu cel făcut la Roma.

Poarta primește negocieri de pace, dar cu condiție să nu fie chestiune de anexare.

În ceea ce privește concentrările militare din partea Rusiei, ministrul dă informațiuni asigurătoare despre relațiunile cu Rusia, cari nu au încetat să fie amicale și cari nu se vor schimba cu rechemarea lui Ciarikow.

Ministrul de externe al Rusiei Sasanow a declarat ambasadorului turcesc la Petersburg, lui Turkhan Pașa, că rechemarea ambasadorului Ciarikow nu va implica nici o schimbare în politica Rusiei, ci se va arăta, față de Poartă o mai mare sinceritate. Numirea d-lui de Giers, care se bucură de un renume de diplomat calm și cumpănit e o garanță suficientă.

*

La criza din Germania. „Börsencurier” află din sursă bine informată că demisia cancelarului de stat Bethmann Hollweg este numai amânată. Poziția lui a ajuns deja de săptămâni din diferite cauze foarte grea. Rezultatul alegerilor Pa deprimat pe împăratul Wilhelm. Cancelarul a fost dela început contra propunerilor făcute de oficiul imperial al marinei, dar șeful acestui oficiu, secretarul de stat Tirpitz a fost mai tare. Nici demisia lui Wermuth din postul de visticarnic al imperiului, n'a fost pe placul împăratului. Astfel situația cancelarului devenise foarte penibilă. Marți în săptămâna trecută împăratul l'a vizitat pe primul-admiral Tirpitz și apoi pe cancelar. În urma lămuririlor cancelarului și-a înaintat demisia, dar împăratul în ziua următoare mercuri dimineața i-a înmănat în persoană retragerea demisiei. La aceasta a dat ansă știrile neliniștitoare, cari luaseră deja o proporție mai mare, cari le-a cauzat amânarea călătoriei împăratului la Viena. Împăratul anume în urma stărilor din Germania voise să-și amâne călătoria. Astfel demisia cancelarului a fost amânată până la reîntoarcerea împăratului de pe insula Corfu. Poate până atunci îi va fi cancelarului posibil, prin crearea unei înțelegeri cu Anglia să-și întărească poziția.

*

Tulburările în noua republică chineză. Ruperea Mongoliei de republica chineză. Știrile ce sosesc din China anunță, că tulburările interne de cari suferă tânăra republică chineză iau dimensiuni amenințătoare. Chinezii din Hi s'au revoltat

și au format o republică independentă cu reședință proprie.

Ochii tuturor snt îndreptați spre Yuan-Shikai, în care se pune toată speranță.

Yuan-Shikai l-a admoniat telegrafice pe Chutuchta pentru desfacerea Mongoliei de China, pentru că Chalcha din cauza poporațiunei sale slabe și a sărăciei nu se va putea menține de sine. El face atent pe Chutuchta, că mongolii știu numai călări și manua arcul, ceea ce poate avea urmări foarte triste pentru mongoli într'o luptă. Chutuchta să se păzească de influința stricicioasă a Rusiei, care voiește să nimicească Mongolia. Și de altcum să nu se încrează prea mult în principii mongoli, pentru că dintre aceștia mulți negociază cu China.

Chestia bisericească în Bucovina*

Cu toate străduințele ce le-au făcut rutenii la ultima numărare a poporului, care s'a sfârșit în anul trecut și cu toate călcările de legi, cari s'au întâmplat cu acest prilej și cari parte au fost, parte încă vor fi discutate temeinic și în mod hotărât în sfatul țării, ei au ajuns la numărul de 305.000 de suflete lăsându-ne pe noi la cifra de 273.000.

Această mică putere numerică cu care ne întrec rutenii numai în aparență vor să o iee ei ca îndreptățire pentru a-și pune în scaunul nevrednic de dâșii pe omul lor și pentru a ne răpi în acest fel cu timpul sfânta haină românească, ce a purtat-o biserica noastră dreptmăritoare prin 500 de ani.

Dar cifrele arătate chiar dacă ar fi ele adevărate și în deplină măsură cu raportul numeric ce domnește a avea între români și ruteni ele nici când nu pot să cadă în cumpănă pentru ca să hotărească în a cărui seamă să rămâie biserica gr.-or. din Bucovia.

Lucrul acesta e hotărât odată pentru totdeauna prin faptul că biserica noastră a fost luată în seamă pe timpul încorporării din partea Austriei ca biserică veche românească și apoi prin faptul că Coroana ne-a făgăduit în modul cel mai sincer în totdeauna ocrotirea cea mai părintească a intereselor și avuturilor noastre românești.

Maiestatea Sa Prealuminatul nostru împărat știe prea bine, că neamurile și popoarele nu se cârmuesc de azi pe mâne ci numai în strânsă legătură cu istoria lor și că numai atunci se poate trece peste drepturile istorice ale popoarelor ce li s'a garantat, dacă s'a strâns și ultima suflare din aceste neamuri,

Dar slavă Domnului! noi românii încă nu ne-am stins precum ni-o doresc rutenii, noi mai trăim încă în Bucovina și trăim în sânul bisericii noastre chiar aproape îndoit mai mulți la număr decât hâtrii frații noștrii pravoslavnici ruteni.

Aceasta conducătorii ruteni sau că nu o știu sau numai se fac că nu o știu. La tot cazul trebuie să se deprindă ei a înțe-

*Din broșura „Năvala rutenilor venetici asupra bisericii noastre românești din Bucovina” de Dori Popovici

lege că alta este vorba când vorbim de români și ruteni și alta când voim să socotim pe români ortodoxi și pe rutenii ortodoxi.

Degeaba se fundulesc deputații ruteni, când mai încearcă să-și stoarcă ca pupază pe cozonac și un arhimandrit pe scaun, cu cele 305.000 de suflete, ce zic că le au în Bucovina.

Domnialor seamănă c'au uitat că nu toți fărtații ruteni de aici din țară se închină la biserica noastră.

De ce tac ei în mod bătător la ochi de acea parte dintre ei, cari încă țin la biserica unită greco-catolică și n'au de a face nimica cu biserica noastră.

Ei nu sunt așa de puțini ca să-i treci cu vederea! Numărul lor se urcă până la 30.000 de suflete.

Cam tot așa stau trebile și cu Lipovenii din țară cari și ei numără cam la 5000 de suflete.

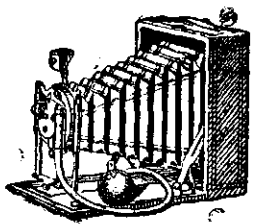
Atât pe aceștia cât și pe cei uniți cari la un loc fac 35.000 de suflete rutenii nu au nici un drept să-i socotească ca aparținători bisericii noastre și prin urmare deoarece ei trec de slavi numărul lor de 305.000 scade când e vorba de ruteni ortodoxi orientali la numai 270.000 ruteni.

Socotind în sfârșit că între aceștia din urmă ar fi zicem noi numai 60.000 de suflete de răzeși și vorbind rutenește, pe care rutenii cu sila cifrelor schimosite îi țin între dâșii, în realitate însă simt, gândesc și se mișcă numai românește precum dovedesc atât întocmirile lor școlare ce le pregătesc prin toate locurile unde-i aflăm așezați precum și gazeta lor pătrunsă de cel mai curat și înfocat naționalism, atunci iată că se topește cifra totală a rutenilor până la hitioanul număr de cam 210.000 iar cifra noastră se urcă dela 273.000 cu adausul rezeșilor și românilor vorbitori rutenește, cari sunt și vor rămânea totdeauna ai noștri, până aproape 350.000 de români ortodoxi.

Aceasta este zugrăvirea adevărată a lucrurilor și acei dintre deputații ruteni cari caută să talmăciască domnilor miniștri stările dela noi în alt chip ar fi bine să gândească că e tot prea din cale afară să socotească că un popor cu drepturi istorice atât de vechi, cu drepturi pe cari i-au făgăduit împărăția că le va respecta în toate vremurile, că un popor ca noi cu un număr de ortodoxi îndoit mai mare decât al lor ne vom lăsa îngenunchiați și culcați la pământ de o strânsură de venetici cari nu de mult au trecut peste hotare în țara aceasta.

E lucru de tot primejdios a stârni mâhnirea unui neam întreg împotriva celui-alalt cu care e nevoit să viețuiască la un loc și îmi vine a crede că conducătorii rutenilor, cari atâță numai foc prin asmuțările guvernelor asupra noastră nu-și prea dau sama de răspunderea ce vor trebui să o poarte pentru uneltirile lor pătimase.

Lor le lipsește cu desăvârșire înțelege-

Cumpărare ocazională de puști de vânat!

Lancaster, cu cheie 16 fl., Grener-lacat englezesc, cocoș automat 22 fl., Puști americane, țevă cu aruncarea patroanelor folosite 12 fl., Hemmerles, 2 țevi, modernă 35 fl., Drilling-, Browning de 16 calib., Krupp ejector, cu țevi de oțel, etc. precum și garnituri complete Hamerles-Drilling, Springer și Kierner, revolvere, pistoale se află în preț ieftin la

Prăvălia de puști de vânat: **RADO**, Budapest, IV. r., Egyetem-tér 5.

Articole de sport, binocle, Zeiss, Görz- aparate fotografice. Face schimb de diferite părți de puști și aparate de fotografiat.

rea pentru ceea ce-i dreptate îndată ce-i vorba de români și trag foc la oala lor și atunci când ar fi chiar să-și păteze cinstea de popor cu sânge de ucigaș.

Noi nu putem închide ochii atunci când dușmanii de moarte încep să ridice securea pentru a ne da lovitura cea de pe urmă.

Răspunsul ce este nevoie să-l dea poporul român față de aceste încercări ale neprietenilor noștri încărnați trebuie să fie tot atât de vrednic ca și hotărât.

Pătrunși de simțul de dreptate noi trebuie să înfățișăm întregii lumi icoana cea adevărată despre străbătățile cari le întimpinăm în casa noastră proprie, să descoperim fără frică și fără cruțare toate călele suferim din pricina răuvoitorilor și nerușinaților oaspeți ruteni și să le supunem toate judecării nepărtinitoare a prealuminatei noastre împărat.

Cuprinși de cea mai neîntrecută alipire față de tron și de ființa sfântă a monarhului nostru și noi trebuie să rugăm pe Majestatea Sa, ca să nu îngăduie, înstrăinarea caracterului românesc al bisericii noastre pe care l-a avut ea prin 500 de ani de zile.

Pe temelul raportului adevărat între creștinii ortodoxi români și creștinii ortodoxi ruteni noi trebuie să arătăm prea iubitului nostru împărat, că poporului rutean nu i-se cuvin nici măcar acele drepturi, ce le au ei astăzi în sânul îngăduitoarei noastre biserici, necum însă ca să li-se mai incuviințeze vreunui din ei urcarea la cel mai înalt scaun al arhiepiscopiei noastre. Intru deplina liniște a neînțelegerilor și frământărilor iscate între români și între ruteni, noi trebuie să-l rugăm pe preagrațiosul nostru împărat, ca să socotească rugăciunea noastră prea supusă, pe care i-am adresat-o în anul trecut subscrisă de 16.400 de români și incuviințând dimiterea rutenilor din arhiepiscopie noastră și înființând pentru ei o episcopie proprie ruteană la Coțman.

În socotința nemărgiuitei noastre dragoste pentru prea înaltul nostru tron și împărat și în vederea sângelui, ce l-au vărsat românii de repetiteori întru apărarea împărăției și întru strălucirea prea înaltei case domnitoare, avem nădejdea, că prea bunul împărat ne va da toată ascultarea și dreptatea ca un prea bun și grațios părinte precum ni-a fost Majestatea Sa în totdeauna de câteori am avut lipsă de scutul aripelor sale domnitoare.

Adunarea generală a „Reuniunii femeilor române din Arad”

Duminică 12/24 martie Reuniunea femeilor române din Arad și provincie, și-a ținut adunarea generală anuală în sala Asociației din edificiul școlii centrale române pentru copii.

Au luat parte la adunare:

D-nele Sofia Beleş, Lucreția Herbay, Livia dr. Vuia, Iustina Șerban, Ștefan Pop, Sofia V. Pap, Adriana Ispravnic, Iovanca Nemet, Georgina Lugojan, Văd. Trailescu, Elena Goldiș, Sofia Mihulin, Cornelia Popa, Maria Botiș, Ittu. I. Moldovan, Cornelia Iacob, Constanța Lazar, Florica Popovici, Victoria Antonescu, Ecaterina Tatu, Lucia Stoienescu, Lepa cu d-șoara, V. Savu, Maria Pacu, Florica Gh. Popovici, d-na Popovici, d-șoarele Florica Bonciu, Cornelia Lugojan și mai mulți domni.

Sedința este deschisă prin câteva cuvinte rostite de d-na Sofia Beleş, vice-prezidentă Reuniunii. D-na anunță între altele retragerea d-nei Letiția Oncu din fruntea „Reuniunii” și dă citire scrisorii prin care fosta prezidentă își motivează retragerea.

Apoi se citește darea de seamă a comitetului despre activitatea lui pe anul încheiat.

La punctul asupra loteriei, în urma unor debateri se hotărăște a se cere d-șoarei Hortenzia Bogdan prezidenta comitetului de domnișoare să prezinte societății un raport asupra lozurilor nevândute, asupra obiectelor și un inventar al lor. Se iau măsuri pentru a se grăbi desfacerea lozurilor rămase.

Se citește raportul casierei, d-na Sofia V. Pap, însoțit de actele doveditoare.

Raportul se dă în studiu d-lor V. Goldiș, dr. Iustin Marsien și Vasilon, bărbați de încredere. Spre a se face apoi cunoscut raportul bărbaților de încredere se fixează o adunare generală extraordinară, pentru joi după Paști — și aceasta va avea să primească și raportul d-șoarei Hortenzia Bogdan în chestia loteriei.

Se procedează la alegerea noului comitet. Spre acest scop se delegă mai întâi o comisie de candidare compusă din d-nele Elena Goldiș, Georgina Lugojan, Iovanca Nemet și Lucreția Herbay.

Se alege apoi cu unanimitate de voturi comitetul propus de această comisie și anume: Prezidentă: d-na Sofia Beleş; vice-prezidentă: d-na Lucreția Herbay; casieră: d-na Petran; secretar: d-nul V. Mihulin; membre: dnele Livia Vuia, Adriana Ispravnic, Eugenia St. Pop, Iovanca Nemet, Sofia V. Pap, Iustina Șerban, Maria Botiș, Elena Goldiș, Georgina Lugojan și d-na Mariana Bocu iar consilieri dnii V. Goldiș, dr. Cornel Ianu, d. Romul Velicium și Vasilon.

S'au înscris membre nouă: d-na Elena Goldiș și d-na Maria Pacu, membre pe viață; d-na Lucia Stoienescu, d-na Vioara Savu, d-șoara Lepa membre ordinare; d. R. Ciofoc membru ordinare.

D-na Sofia Beleş mulțumește în câteva cuvinte adunării, care a fost una din cele mai cercetate, pentru alegerea sa în demnitatea de prezidentă, mulțumește întregului public pentru participare și încheamă comitetul nou ales la muncă spornică pentru întărirea „reuniunii”.

Împăratul Wilhelm în Venetia

Venetia, 25 martie.

Împăratul Wilhelm a sosit aici ieri la amiazi însoțit fiind de către prințesa Augusta Victoria, prințul August Wilhelm și prințesa Alexandra Victoria. La gară el a fost salutat de către ambasadorul Iagow, atașatii militari și de către personalul ambasadei. În numele orașului a fost salutat de către primarul.

După acest salut împăratul cu prinții și prin-

cesele au imbarcat în gondole, parcurgând întreg canalul până la iahtul „Hohenzollern”.

Cazele dealungul canalului „Grande” au arborat drapele. După amiazi împăratul a imbarcat din nou pe o gondolă și a făcut un drum mai lung pe canal, vizitând pe contesa Brandoli, damă de onoare a curții italiene.

Contesei Morosini împăratul nu i-a făcut vizită, deoarece ea era în doliu pentru moartea tatălui ei. Seara pe iahtul „Hohenzollern” a avut loc o masă, la care au fost invitați și au participat ambasadorul și atașatii militari.

Regele Victor Emanuel plecase deja de ieri din Roma, însoțit fiind de ministrul curții și de către prim-adjutantul Brusatti. Regele cu suita sa a sosit în gara dela Venetia la orele 9 dim., unde împăratul Wilhelm îl aștepta deja.

Întâlnirea dintre ei a fost foarte cordială.

Manifestații sângeroase în Budapesta

Adunarea populară pentru votul universal. — Salve asupra mulțimei.

Budapesta, 25 martie.

Ieri a avut loc în Budapesta o mare adunare populară în care peste 50 mii de oameni și-au manifestat dorința nestrămutată pentru votul universal, egal și secret. Adunarea s'a ținut în piața din fața muzeului.

Adunarea a ascultat cu însuflețire discursurile rostite de către *Iuliu Justh*, cont. *Teodor Batthyányi*, *I. Hock*, *Al. Gieswein*, *B. Barabás* și *L. Holló*.

După adunare, mulțimea a plecat spre piața din fața parlamentului. Aici un puternic cordon al polițiștilor a voit cu orice preț să oprească împrăștierea masei.

Un muncitor a legat de baston o năfrămuță roșie și o fâlfăia pe sus, din care cauză un polițist l-a lovit de câteva ori cu sabia. Mulțimea, văzând ticăloșia polițistului s'a infuriat și a rupt cordonul, cuprinzând întreg teritoriul din fața parlamentului. În tumultul acesta un polițist călare a fost lovit cu o piatră în cap, încât rănit grav a căzut de pe cal.

Iuliu Justh și *Ludovic Holló* s'au suit pe treptele parlamentului, rugând publicul să se liniștească. Era însă prea târziu, deoarece poliția a dat șarje asupra masei și astfel au golit piața.

Manifestațiile și ciocnirile însă nu s'au sfârșit cu atâta.

Câteva mii de muncitori au plecat la locuința deputatului pseudo-democrat *Vázsony*, spargându-i toate ferestrele. Tot așa a pățit-o și cafeneaua *Edison*, din fața lui *Vázsony*.

Poliția văzându-se neputincioasă față de o așa mare masă de oameni, a dat salve asupra mulțimei. Ciocnirile dintre mulțime și poliție au durat până noaptea târziu.

În aceste ciocniri un polițist a fost rănit grav, iar un altul s'a ales cu răni mai ușoare. Mai mulți manifestanți au fost răniți ușor.

Dr. RÓTH KÁLMAN,

MEDIC.

TEMESVÁR-ERZSÉBETVÁROS.

Strada Batthyány 2. (Colțul str. Hunyady)

Cosultațiuni: a. m. 8-10, d. a. 2-4 ore.

Cosultațiuni separat pentru tuberculoși.

Altoire cu Tuberculin.

Rétay și Benedek

întreprindere industrială de artă bisericească, sculptare de amvoane, altare și statui, — aurire și decorare de biserici.

Budapest, IV., Váci-utca 59. (saját ház).

În atelierul nostru se execută: altare, amvoane, presbiterii, bănci, rame pentru icoane și tot ce este necesar la împodobirea bisericilor. — Odăjdii, prapore, potire, candelabre, sfeșnice, etc. etc. — Altare vechi se auresc și se renovează. — Liferează statui sfinte, icoane, cruci lucrate artistic, pe lângă prețurile cele mai ieftine.

Scrisoare din Londra

Legea minimumului de salar. — Hotărârea minerilor. — Atitudinea conservatorilor. — Budgetul marinei.

21 martie 1912.

În ședința de alaltăieri a Camerei comunelor s'a depus proiectul de lege asupra *minimumului de salar*. În mijlocul unei tăceri sinistre, primul ministru a vorbit de împrejurările cu totul anormale, cari au împins guvernul la acest pas; a expus argumentele de seamă în favorul legii, arătând necesitatea de a se vota cât mai curând.

Legea, firește, se întemeiază pe ideile cari au călăuzit guvernul încă dela începutul mijlocirii sale în greva minerilor.

Admite un minim de salar, și ia măsuri în contra oricărui abuz din partea lucrătorilor.

Legea e plănuită numai pentru intervalul de trei ani, având astfel caracterul unei încercări. „Asta-i tot ce putem face, își sfârși discursul primul ministru, și asta cerem parlamentului să facă în acest moment.

Sperăm și credem că va avea bun rezultat. Parlamentul va fi întărit luând măsura de față.”

După Asquith a vorbit Bonar Law. Arătându-se mulțumit, că n'are asupra-și răspunderea guvernului, șeful conservatorilor a aruncat în parlament cuvinte tari, cari nu prea sună frumos, asupra chipului *cum trebuia* să procedeze primul ministru în această grea împrejurare, și anume: *să puie capăt grevei prin constrângerea părților*. Dar cum prin constrângere? Ce era să facă guvernul? Să ia asupra-și minile închise? Să forțeze pe oameni să lucreze, când ei refuză, ori să confişte fondurile organizației lor?

Aste întrebări fură puse de ministrul de finanțe, de două, de trei ori și foarte energic, dar Bonar Law s'a mărginit a da din umeri.

Federația minerilor, după o lungă desbatere a legii, a luat ieri următoarele hotărâri, cari au fost comunicate presei:

a) Nici un act al parlamentului, cari nu prevede un minimum de salar de cel mai puțin 5 șilingi pe zi pentru lucrătorii adulți și 2 șilingi pentru băieții de paisprezece ani, nu va fi primit de mineri.

b) „Federația e de părere, ca legea să conție lista salariilor fixate de ea, cu privire la lucrătorii deasupra minelor.

Ziarul aristocrato-conservator „Morning Post” comentând cererile de mai sus, adaugă:

„Minerii au ajuns cu alte cuvinte să-și fixeze salariile, parlamentul imperial să le confirme, iar proprietarii să nu spuie nici un cuvânt; ei doar să plătească. Asta se pretinde guvernului și parlamentului; dacă se supun, atunci își pun gâturile în jugul *Trade-Unionismului*. Vor admite atunci, că legile noastre nu mai sunt făcute de autoritatea constituțională, ci de un corp ilegal”. Și mai departe:

„Dacă guvernul cedează la amândouă sau la una din cereri, asta va fi o nouă supunere la forță și va însemna un alt pas în degradarea parlamentului”.

Partidul conservator a luat de ieri o atitudine, care pe cât e de neașteptată, pe atâta complică și agravează situația. Având în parte-le camera lorzilor, unioniștii sunt decizi a se opune *legii minimumului de salar*. Motiunea de respingere — se afirmă — că va fi cetită azi de d. *Balfour*, fostul șef al partidului.

Ieri în camera Comunelor, d. Murray MacDonald, deputat liberal, a protestat împotriva urcării noi în bugetul marinei. A spus între altele, că aceste cheltuieli pot aduce pe altă cale un folos cu mult mai mare și mai simțit poporului; că în creșterile neconținute ale armamentelor se perde din vedere faptul că ele pot să dea naștere

la pericole interne, așa de serioase ca orice pericol din afară.

E interesant, că în răspunsul său ministrul marinei, a făcut și următoarea declarație: „Negocieri s'au urmat o vreme între această țară și Germania pentru un schimb de informații navale, și vom fi foarte bucuroși dacă aceste negocieri ajung la un rezultat satisfăcător.”

D. Larungu.

Rățiunea se frânge întotdeauna în fața zidului credinței.

Cea mai neînsemnată schimbare în credințele unui popor, modifică întregul său destin.

Gustave Le Bon.

Vorbe de aur

Petiția evreilor pământeni luminată de D. M. Sturza.

Această jalbă plină de caraghioase pomeniri asupra vealeatului statornicirii evreilor în țară și dragostea ce le purtau toți foștii noștri oameni politici, cuprinde și netăgăduite adevăruri.

Trecând în seama nevoilor retorice veacurile inchipuite și lacrimile lui Kogălniceanu, rămâne o plângere dreaptă... dreaptă față de omenire. Căci, — și aște făuritorii jalbei, — pentru un popor sunt două dreptăți, cel puțin: dreptatea omenească, dreptatea națională. Cea dintâiu ne îndeamnă la măsurile folositoare celui mai mare număr de naționali. Socotind prin ipotesă că cu acest nume nu pot fi înzestrați evreii așa ziși pământeni, și că între ei și pământeni adevărați nu este nici o legătură și nici o pornire spre o legătură de sânge, socotind că viitorul unui popor tinăr stă în puterea egoismului său național, să cercetăm jalba evreilor pământeni, la lumina celor două dreptăți mai sus pomenite.

Dacă dreptatea națională le va fi prielnică, națiunea, în ciuda omenirii întregi, dreptate le va da; dacă în dreptatea omenirii numai vor găsi mila cerută, rămâne omenirii să ia măsurile trebuincioase și nouă să ne împotrivim cât ni vor îngădui puterile și interesele.

Spun repede și adevărat că mila omenirii e deplin câștigată, nu de Mochi Fischer, ci de sutele de evrei nevoiași cari mișună prin târgușoare și mahalale. Spun repede și adevărat că milă națională nu mai rămâne, căci e toată luată de nevoia milioanelor de țărani cari cum sărăcesc și ei, de nevoia milioanelor de conaționali cari de dincolo de Carpați ne întind de ani de zile mâni rămase încă goale.

Din punctul de vedere economic și al idealului național, evreul, chiar neimpământenit, întrupează, în țara noastră două curente: fuga bogățiilor bune și năvala ideilor nesănătoase.

O plimbare în drum de fer ne va dovedi, totdeauna, partea întâia a acestui aforism; ești în șesurile rodnice, în față-ți doi arendași evrei își arată unul grâul din dreapta, altul popușoiul din stânga; grâul și popușoiul sunt ale lor; ești în pădurile sălbatice, de unde îți inchipui, că nevoia ursului fioros ar îndepărta sumeția evreilor pământeni, când accentul tovarășului de călătorie îți arată greșala și că acei supt îndemnului căroro munții se pleșuresc și țeara se seacă, cei cari preschimbă copacii și pâinea românească în gologan românesc și milioane străine sunt... evreii, evreii săracii, cari nu au dreptul de a cumpăra, ce-i drept, decât întovărășiți de un consiliu de administrație.

Da-vom evreilor drepturi politice? Pune-vom în cumpăna mersului unei politici din ce în ce mai puțin curate acest element bănesc, acest nou element de patimă?

Evreii din toate țările, împământeniți ori nu păstrează între ei legăturile cele mai strânse; ei sunt un element de internaționalizare european, de care nu avem nici o nevoie.

Noi știm, că într'o țară vecină, într'o țară unde milioane de români luptă și se zvârcolesc pentru a ridica la urma urmei limpede și slobod steagul lor, steagul nostru, evreii au orânduit asupra lor economică, evreii inspiră asupra lor politică. A împământeni pe evreii dela noi ar fi a da o piedecă urcicioasă unui frate, care de mult ne întinde în zadar mâna.

Rusia, puternica Rusie, so apără; America, țara libertății, nu se sfiește de a lua măsurile cele mai drastice pentru a scăpa de evreul ei: japonezul. Și noi vom desbrăca jalea și scutul? La ce? Doar numai pentru a permite unor politicieni vișători de a culege certificatul de umanitate, ce de sigur „Curierul European” le va da?

(„Universul”)

Scrisoare din Brașov

Concertul Ana Voileanu. Un prinos unuia care a fost. Sărbătorirea maistrului Caragiale.

Pe zi ce merge Brașovul românesc începe par'că a se afirma tot mai mult ca centru cultural al românilor ardeleni. Mai cu seamă de un timp încoace am avut de înregistrat atâtea clipe de îmbucurătoare manifestații, trăite de publicul iubitor de carte și artă românească.

În săptămâna trecută am avut fericirea să gustăm câteva din creațiunile geniale ale literaturii muzicale, interpretate cu atâta succes de pianista Ana Voileanu, absolventă și premiantă a academiei din Viena.

D-șoara Voileanu nu e încă destul de cunoscută publicului românesc, măcar că ar *trebui să fie*. Ar trebui să fie cunoscută, deoarece, — deși numai așa zicând — ieri-alaltăieri a absolvat conservatorul, totuș își are și d-sa meritele d-sale. Aceasta o știe mai bine — și ne-o și spune — neobositul luptător pentru deșteptarea gustului de artă la românii de dincoace domnul A. Bănuț.

O bună parte din succesul turneului întreprins de mica, dar însușeșita „trupă” a d-lui Bănuț prin părțile sătmărene i se datorește d-șoarei Voileanu, care cu un zel, ce-i face cinste, a îndurat și domnia greutăților începutului unei opere mari.

Prin executarea unora din cele mai grele bucăți d-ra Voileanu a dat dovadă de un talent *real*...

Apăsate măestrut de mâna abila a artistei Voileanu, clapele pianului prind vieată și te înalță traducând în sunete vii și melodioase fantazia puternică a marilor maistri ai muzicii. A cântat câteva pasagii din Schumann, apoi două rapsodii de Brahms și o piesă de Chopin; aceste din literatura străină.

A executat apoi la urmă o „melodie românească”, compoziția proprie a d-sale...

Nu intru în analiza mai amănunțită a tehnicii executării. Aceasta ar face-o cu adevărată competență cel puțin un profesor de muzică.

Amintesc numai, că armonia puternică de o rigoare puritană din arta lui Schumann precum și pasiunea resignată, din când în când izbucnitoare din rapsodiile lui Brahms, redată atât de fermecător de d-șoara Voileanu te înalță te imbată, trezind în tine inconștient simțământul, că gusti o adevărată artă. Aplauze sincere, cari la executarea punctului din urmă s'au prefăcut într'o furtună de ovații, au fost răsplata artistei. În punctul din urmă, care a și fost bisat, d-șoara Voileanu s'a dovedit de o bună cunoscătoare a motivelor românești...

E ceva particular în felul, în care d-șoara Voileanu știe să execute piesele alese: D-sa nu cântă pentru public, ci pentru arta însăși; par'că din fiecare mișcare-i citești pasiunea, citești pasiunea, cu care sufletul artistei se topește în undele sunetelor...

In grădina de iarnă a „Hotelului Central” condusă în spirit modern găsește Onor. Public beuturi și bucătăria care indestulește cele mai delicioase dretensiumi. După teatru cină caldă.

Pentru cununi și bancheturi săli separate. Zilnic taraf de țigani de primul rang. In cafenea după teatru cină exquisit.

Cu deosebită stimă:

AUGUSTIN CSERMÁK
hotelier.

Public a fost distins, dar nu mult. Cauza nu mi-o pot explica. Poate să fi fost lipsa obișnuitului reclamei, care nu s'a făcut.

Trecerea la cele eterne a distinsului profesor și mânuitor al condeiului dr. Ion Borcea a lăsat adânci urme de tristețe în inima celor cari l'au cunoscut fie personal, fie din scrisul lui. Un însemnat stâlp al școlii românești, care s'a dedicat cu atâta pasiune carierei de educator, nu mai este. Cântărețul atât de înfocat al desrobirilor visate, a amuțit.

Moartea lui a lăsat și aici un adânc regret... O justă și competentă apreciere a regretatului dr. Ion Borcea o face vechiul său prieten prof. d. dr. Alexandru Bogdan într'un articol publicat în zilele trecute în „Gazeta Transilvaniei”. În termeni duioși și expresivi ne-e prezentat aici Borcea ca om ca educator și artist. Ca om Borcea a fost de o seriozitate și caracter strămoșesc român; ca educator a fost de o forță și energie extraordinară, iar ca artist-scriitor a fost de inimă și de talent....

Iată deci resumatul acestei duioase aprecieri din care poate vedea oricine, ce înseamnă pentru noi pierderea unui bărbat de valoarea aceluia care a fost dr. I. Borcea.

D-l Ion I. Caragiale, artistul atât de sărbătorit azi de întreaga lume românească împlinind 60 de ani ai etății, și-a primit prinosul de dragoste și admirațiune și din partea Românilor brașoveni.

Comitetul despărțământului „Brașov” al Asociațiunii, în frunte cu neobositul director, profesorul d. dr. Nicolae Bogdan, a aranjat duminică în 17 martie o serată artistică-literară în onoarea d-lui Caragiale. Serbarea s'a ținut în sala festivă a liceului român.

În discursul de deschidere d. prof. Nicolae Bogdan ne schițează activitatea prodigioasă și regeneratoare pentru români a valorosului artist insistând asupra nemuritoarelor lui comedii de moravuri „O scrisoare pierdută”, „O noapte furtunoasă” și „Conul Leonida”. Aprecierea clară și sistematică a făcut o vie impresie în publicul adunat de astădată într'un număr complet, care a aplaudat frenetic pe priceputul apreciator și-a manifestat îndelung la adresa marelui apreciat.

A plăcut traducerea succasă a câtorva dintre poeziile lui Lenau făcută și citită de părintele preot dela biserica sf. Nicolae: d. Ion Prișcu. A plăcut îndeosebi dragălașa traducere a „Călătoriei studenților”.

D. învățător Oancea execută cu mult simț și pricepere două compoziții străine și minunatele doine „Cine m'aude cântând” și „Trageți voi boi”. A fost acompaniat la pian de cătră venerabilul maestru G. Dima. Într'adevăr am fost foarte plăcut atinși de buna dispoziție a maestrului Dima, când a primit să acompanieze... Ni-s'a făcut o rară cinste...

Câteva momente frumoase am petrecut ascultând desfășurarea unei drame sguđuitoare petrecută în sufletul părintelui Ieronim, care se sbumiumă muștrat de conștiință, deoarece cu ocaziunea unor alegeri a luat bani dela străini, ca să cumpere clopote pentru biserica nou zidită din satul său... La urmă își perde mințile sârmanul la gândul, că cu banii lui Iuda a pângărit întregul locaș al lui Dumnezeu, rezultatul muncii îndelungate a unor bieți țărani oropsiți. Ieronim e eroul unei schițe originală, pe care autorul ei cunoscutul publicist și scriitor, d. dr. Horia Petra Petrescu ne-a făcut plăcerea de a citit-o.

Incep citirile din Caragiale. Mai întâi d. prof. Banciu, care își are aici bine stabilită reputația de glumeț de spirit, își cetește cu mult umor o schiță umoristică originală.

Citește apoi d. dr. Alexandru Bogdan partea din urmă a nuvelei „Făclia de Paști”, după ce face un rezumat scurt și precis al părții întâi. Ci-

titul d-sale ni-a făcut să înțelegem și mai adânc această capod'operă în domeniul analizelor psihologice. Vocea cam aspră a d-lui Alexandru Bogdan străbate îndrăzneț prin atmosfera sălii... Accentuările cadențate, a căror bătaie de un ritm ciudat îți scoate în relief deslănțuirea nebună a furtunilor de patimi, ce băntuie sufletul sârmanului Leiba Zibal, te făcea să uiți că ai pe cetitor înainte-ți; vede-ai înainte-ți pe profesorul-conferențiar ținând cursuri ascultătorilor și vorbindu-le pasionat de această apariție grandioasă pe terenul literaturii românești. D. Bogdan a fost călduros aplaudat.

În fine în aplauzele tuturor începe d. Bănuț să citească sau mai bine zis, să *preda* schița „O afacere urgentă”. O predă cu cunoscuta artă de comedian a d-sale.

Fiind cam târziu era vorba, ca d. Bănuț să citească numai o schiță. Aș'ți-ai găsit-o! Parcă d. Bănuț putea scăpa așa de ieftin! Silit de aplauzele publicului a trebuit să mai „joace” ceva.

O și „jucat” apoi vesela schiță „Între prieteni”.

Țin să amintesc, că solemnul acestei sărbătoriri a fost potențat și prin participarea neînfricatului luptător pentru drepturile românești, deputatul d. dr. Alexandru Vaida-Voevod.

Asupra faptului, că această sărbătorire a maestrului Caragiale trebuia să se facă, nu mai insist. Mai ales în timpul din urmă s'a scris și s'a vorbit atât de mult despre d. Caragiale și opera sa, încât fiecare poate pricepe rostul adânc al unei astfel de serbători.

În fine în mijlocul uralelor nesfârșite la adresa serbătoritului, d. profesor dr. Alexandru Bogdan, dă citire următoarei telegramme adresată d-lui Caragiale:

„Românii brașovenii adunați în sala liceului serbează nu într'atâta ziua, în care d-v. ați împlinit 60 de ani, ci ei serbează la această zi tot mai marea răspândire și înțelegerea tot mai adâncită a operelor marelui dramaturg și povestitor. Din acest prilej dorim celebrului nepot al unei brașovence să trăiască încă mulți ani fericiți și mulțumit de epocala muncă, ce a săvârșit-o cu condeiu!”.

Coresp.

Din Aiud

A sunat în sfârșit ceasul, ca românismul din jurul Aiudului să se dezmetecească din toropeala, în care l-a aruncat vitregia vremii trecute.

S'au seurs decenii de arândul, fără nici-o li-căreală de viață românească în Aiud și jurul lui, — aproape în totalitatea lui românească — în vreme ce străinul fără nici o rezistență a pus stăpânire pe întreaga viață economică a lui, iar în satele de lângă centru ravagiile culturale și sociale sunt palpabile.

Era timpul suprem, ca să nu ne mai lăsăm duși de curentul străin, fără de nici o rezistență.

Conducătorii mai tineri dela sate, dornici de luptă și muncă, agită de ani de zile pentru pornirea operii de regenerare. Conducătorii dela centru însă erau prea puțini, pentru a putea regula această operă dușă un sistem care să se impună.

În d-nii dr. Emil Pop și dr. Ioan Moldovan, doi tineri avocați, centrul a câștigat doi oameni de inimă, cu dragoste de neam în suflet și cu durere pentru soarta lui vitregă. Ei au simțit curând, că desrobirea conștiinței naționale a jurului prin organizarea lui economică și prin luminarea lui prin învățături cumiști și sfaturi bune nu mai suferă amânare.

În înțelegere cu colegul lor mai vechi, d. adv. dr. George Simon, — om pătruns de aceeași curată dragoste de neam, sincer sprijinitor al pornirilor bune —, în deplină armonie cu toți fruntașii și conducătorii dela sate, au hotărât înființarea unui institut financiar în Aiud, care deocamdată

va închege într'un mănunchiu toate interesele și forțele economice ale jurului. Va propovedui și cu timpul va înfăptui organizarea vieții economice la sate, potrivit cu împrejurările prin cari trecem, în tot felul de reuniuni și însoțiri economice.

Prospectele de fondare, cari nu de mult s'au pus în circulațiune, au fost întâmpinate de întreagă opiniunea românească, cu cea mai caldă simpatie. Avem neclătită nădejde, că simpatia și îndemnurile de încurajare se vor traduce și în fapte și nimeni din cei-ce doresc binele și înflorirea acestui jur, nu se va lipsi de sprijinul său — fie acela oricât de modest!

Pentru deșteptarea și luminarea țăranilor noștrii; despărțământul „Aiud-Teiuș” al asociațiunii, încă în vara anului trecut, pe lângă o impozantă adunare generală în Aiudul de sus, a ținut prelegeri populare în trei comune din despărțământ.

Pentru anul 1912 sunt deja fixate asemenea prelegeri pentru vre-o 14 comune, la cari probabil se vor mai adăuga încă.

Executarea programului s'a început duminică în 17 martie, ținându-se prelegeri în Măgina, la cari pe lângă inteligenții, neserieșii și întreagă țăranimea locului, au participat meseriași și mulți țărani din Cacova, în frunte cu preotul și învățătorii de acolo. Sala destul de încăpătoare a școlii gr. or. n'a putut cuprinde întreagă asistența. Mulți au ascultat prelegerile de afară pe ferestrele deschise,

Adunarea a deschis-o pe la ora 3 p. m. delegatul comitetului d. dr. Ioan Moldovan. Cuvântul lui luminează pe ascultători asupra asociațiunii și a scopurilor ei.

D. dr. Emil Pop tâlcuește în grai domol și popular „Legea de câmp” cu care țăranii noștri zilnic se întâlnesc. Învățăturile dlui avocat le vor aduce mult folos.

Părintele Nicolae Marcu din Aiudul de sus vorbește „Despre cumpăt și cruțare” în pilde și îndemnuri bune.

Vorbitorii au fost ascultați cu încordare desăvârșită. În ochii și pe fețele ascultătorilor se putea ceti ușor setea de învățatură și bucuria că văd în mijlocul lor „domni” români, cari îi iubesc și le vreau binele.

De încheiere părintele local, Candin Suciu în numele credincioșilor săi, mulțamește disertanților pentru sfaturile și învățăturile folositoare ce le-au dat.

Pe la orele 5 p. m. străinii părăsesc sala între aclamări sincere.

Am auzit din gura multor țărani cuvintele rugătoare:

„Domnilor nu vă uitați de noi! Mai veniți la noi, că vă așteptăm cu drag și vă urmăm povețele!”

Corespondent

Răsboiul italo-turc

Italia se pregătește pentru o acțiune decisivă deoarece numai în felul acesta speră că o va putea sili pe Turcia să se încheie pacea. Poarta visează niște condițiuni, pe cari numai un învingător le poate impune contrarului său zdrobit.

Astfel stând lucrurile, deocamdată încheierea păcii e departe încă și să așteptăm cu răbdare desfășurarea evenimentelor, dacă nu cumva întrevederea dintre împăratul Wilhelm și regele Victor Emanuel va aduce vre-o întorsătură mai îmbucurătoare.

Apărarea Dardanelor.

Constantinopol. — În Dardanele au fost așezate până acuma, în două șiruri, câte patruzeci de mine submarine.

EUGEN JUNCAN

văpșește, curăță chemic și spală haine cu aburi. — Prețuri ieftine! Lucrări excelente!

ARAD, JÓZSEF FÓHERCEG-ÚT Nr. 9.

După cum se afirmă, patru din aceste mine au explodat cu prilejul expediției lor, fără însă a cauza pagube.

Constanța. — *Autoritățile turcești lucrează cu multă activitate la subminarea intrării Bosforului dinspre marea-Neagră, aceasta pentru a para un eventual atac din partea flotei ruse din marea-Neagră. Această știre este confirmată și de către o persoană competentă și demnă de încredere, sosită ieri din Constantinopol.*

Constantinopol. — De când minele submarine au fost expediate în Dardanele, vasele de comerț nu au voie să imbarce pasagerii.

Eri două mari vase aparținătoare companiei „Levante” au fost oprite și pasagerii au fost debarcați. Ei au trebuit să-și continue călătoria pe uscat.

Iminenta acțiune decisivă a Italiei contra Turciei.

Paris. — Ziarului „Le Journal” i-se comunică din Genua: Alaltăieri au plecat aproape 30 mii de soldați spre Africa. Până în 48 de ore e de așteptat o nouă acțiune din partea Italiei, acțiune care va fi sprijinită de flota italiană.

Se speră, ca această acțiune va avea un succes hotărâtor și că se va ivi o astfel de situație diplomatică, încât Turcia va fi nevoită să cedeze Italiei.

Condițiile de pace ale Turciei.

Constantinopol. — După informațiuni ale ziarului „Tanin” guvernul turcesc a declarat, că e înclinat să încheie pacea cu Italia numai în următoarele condițiuni:

Italia va evacua Tripolisul și Cireneica. Afară de aceasta va plăti o despăgubire Turciei pentru că a atacat fără nici un motiv pe Turcia.

În sfârșit Italia trebuie să declare de acord ca oficiile poștale italiene din Turcia să înceteze de a mai exista.

Neutralitatea Bulgariei.

Berlin. — O telegramă sosită din Sofia ziarului „Vossische Zeitung” anunță că, de două zile se urmează o vie corespondență telegrafică între Bulgaria și Turcia, corespondență care a provocat chiar consfătuiri îndelungate între rege, prim-ministru și consilierii militari ai Coroanei.

Se afirmă cu guvernul bulgar refuză cu în-căpăținare să îngăduie trecerea pe teritoriul Bulgariei a aparatelor de zburat militare destinate pentru Tripolis, cari au sosit în localitatea Taribrod dela granița sârbo-bulgară.

Flotila austro-ungară în apele Levantului.

Milano. — După informațiuni ale ziarului „Secolo” o escadră austro-ungară compusă din două torpilare și 3 crucișătoare au plecat în apele Levantului. Escadra va merge de-adreptul la Corinthus.

O rugare modestă, care nu vă costă nici o oboască dar Administrației noastre îi poate fi de mare folos. Administrația noastră roagă pe toți ceice târguiesc și comandă din articolele anunțate în foaia noastră, — să amintească că frunza a cetit-o în ziarul „Poporul Român”.

INFORMAȚIUNI

Arad, 25 Martie n. 1912

Mersul vremii

Buletinul institutului meteorologic anunță neînsemnată schimbare în temperatură, pe alocurea ploii, probabil furtuni.

Prognostic telegrafic: vreme moderată, pe alocurea ploii, furtuni.

Temperatura la amiază a fost de 12.9 C.

Salutul păcii

„Românului”

în Arad.

Primiți din adâncul inimilor noastre urări de bine pentru învingerea glorioasă, ce a-ți câștigat.

Nihil est sine Deo, căci el iubeste dreptatea și o ridică totdeauna la învingeri.

Trăiască „Românul!”

Trăiască conducătorii lui!

Șiria, la 4.17 martie n. 1912.

Iefta Boariu, Butuc Gheorghe, Atanasie Gutu, Nicolae Buda, Teodor Grecu, Petru Suci, Dimitrie Grec, Nicolae Debelea, Gheorghe Ijju, Miș Gheorghe, Crisnic Gheorghe, Costa Putiu, Salvator Crisnicu, Gheorghe Grecu, Mihail Grecu, Savu Crișan, Mitru Hanga, Teodor Becan, Lucian I. Chișbach.

Andrei Mureșianu. Prin pana d-lui N. Iorga, „Neamul Românesc” ne aduce următoarele rânduri:

D. Al. Cantacuzino îmi scrie atrăgându-mi atenția, în foarte nobile cuvinte de pietate, asupra faptului, că acela care, din toată puterea unei credințe eroice în viitorul acestui neam, — atunci desprețuit de alții, nu, ca astăzi, de el însuși, — a strigat: „Deșteaptă-te Române”, în cântecul care n'a putut fi înlocuit nici până astăzi, n'are o piatră a lui.

De sigur, că nu suntem recunoscători. Nici în acest caz. Și întreb pe căți socot, că nu e bine așa: Bucureștii n'au oare un loc pentru un bust de marmoră al poetului mare al unui singur imn?

În Franța poate, că Rouget de l'Isle, care a dat marii națiuni Marsiliesa, are statul!

Dela Academia română din București. Academia Română a ținut, vineri după amiază, ședința publică sub președinția d-lui Ion Bogdan.

Imediat după deschiderea ședinței d. președinte citește răspunsul M. S. regelui Italiei la telegrama pe care i-a adresat-o Academia Română cu prilejul odiosului atentat din Roma.

D. Bogdan face cunoscut apoi că parlamentul a votat legea pentru acordarea unei sume de trei milioane lei, necesară la construirea bibliotecii Academiei. D-sa mai comunică membrilor că s'au făcut câte-va donațiuni de documente importante.

D. N. Iorga spune că a primit dela d. Theodor Westrin din Stokholm, o lucrare foarte interesantă, în care se vorbește despre campania lui Carol XII în Rusia. În acea campanie a luat parte și un regiment de roșiori sub comanda colonelului Sandu Colțea, care a fost făcut prizonier de Ruși la Poltova și dus apoi la Tobolsk. După ce a scăpat din pat din exil, Sandu Colțea a fost invitat de suedezi să se ducă la dânsii, dar el a refuzat spunând că acolo n'are biserică la care să se închine.

D. Iorga își termină comunicarea rugând pe d. președinte să intervie oficial pe lângă autorul lucrării spre a se căpăta amănunte mai complete cu privire la Sandu Colțea și la împrejurările în cari a fost făcut prizonier.

D. I. Bogdan mulțumește d-lui Iorga pentru comunicarea sa și spune că va face intervențiunea în sensul arătat mai sus.

D. Dim. A. Sturdza citește în continuare lucrarea d-sale privitoare la constituirea Divanului adhoc, pregătitorul lucrărilor pentru Uniunea Principatelor române.

Ședința se ridică la ora 3 jumătate.

Somare. Mai mulți săteni din Drauț, comitatul Aradului, somează pe părintele Meletie Pop, să ia parte la ședințele sesiunii ordinare de primăvară a congregațiunei în Arad.

Marelui binefăcător Strocscu. Marele binefăcător d. Strocscu, a binevoit a ne ajuta și școala noastră din Amnaș cu frumoasa sumă de 500 cor., pentru cari faptă frumoasă în numele poporului din Amnaș poftesc ca Dzeu să-l țină întru mulți fericiți ani. — Amnaș, 20 martie 1912. — Ioan Dancu, învățător.

Mișcarea sufragetelor din China. Din Shanghai se telegrafiază la Londra, că un mare număr de sufragete chineze au năvălit asupra adunării naționale, au spart ferestrele sălei de ședință, au dezarmat sentinelele luptând împotriva lor cu brațele, picioarele și chiar cu dinții, și au cerut predarea președintelui adunării naționale.

Înainte, însă, ca acesta să fie predat furioaselor femei, sosită la fața locului trupe, cari păzira pe legiutorii tinerii republicii de noi brutaliități. Femeile erau furioase de faptul, că fuseseră mormite cu acordarea dreptului de vot pentru femei pentru mai târziu, când China va începe să respire din nou.

După o altă versiune sufragetele ar fi reușit să silească adunarea națională ca să reia desbaterea asupra dreptului de vot al femeilor.

Contele Wolf-Metternich va debuta ca clown. Din Berlin se anunță, că după ce cont. Wolf-Metternich a părăsit închisoarea, el fu imediat asaltat de agenții teatrali în vederea unui angajament. Oferta directorului unui teatru de varietăți pare cea mai acceptabilă pentru conte. Acesta îi oferă un salariu lunar de 5000 mărci, în cazul când va debuta ca clown.

Contele e dispus să încheie contractul, dar mai întâi va pleca în Elveția spre a încerca să se împacă cu familia sa.

Dacă aceasta nu-i va răuși, el va debuta ca clown muzical, deoarece e un bun violinist.

Cea mai frumoasă femeie din lume. Cunoscutul miliardar Carnegie pretinde, că a descoperit cea mai frumoasă faptură femeiască de pe pământ. Ea se numește Virginia Lee și e în vârstă de 20 ani, de profesiune dactilografă și trăiește în Pittsburg (Pensylvania).

Carnegie a declarat, că dacă n'ar fi om bătrân și un celibatar încarnat, ar cere mâna fetei. În urma acestei declarațiuni, fata fu asaltată de propuneri de căsătorie și numeroase teatre îi oferiseră retribuții mari, spre a se expune publicului.

Convenția comercială austro-bulgară. În convenția comercială dintre Bulgaria și Austro-Ungaria, asupra căreia s'au urmat tratative cari au luat sfârșit ieri.

Austro-Ungaria a acordat regatului Bulgariei importul anual al unui anumit contingent de vite mari tăiate.

Importul cărnei se va face prin Orșova, unde guvernul bulgar va construi un dock plutitor, pe care să se taie vitele transportate prin Vidin.

Austro-Ungaria a fost asigurată de cel mai riguros control veterinar, atât la importul vitelor, cât și la exportul cărnei.

Delegații Austro-Ungariei vor mai ținea săp-

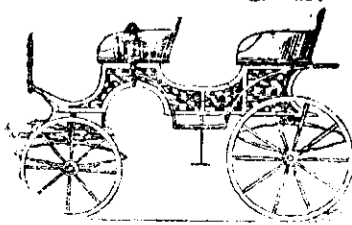
Telefon Nr. 467.

Kardos Gyula,

cea mai mare fabrică de trăsuri sudungară.

Temesvár-Gyárvaros,

Háromkirály-ut 14. sz. (Casa proprie).

Mare magazin de trăsuri noi și folosite.

Pregătesc lucruri de fierar, rotar, șelar, de lustruit și orice reparări de brânșă aceasta, cu prețurile cele mai moderate — Prețurent gratis și franco. — Tot aici se pot căpăta obnibuse pentru 6 persoane, cară funebre, felurite căruțe »landaner« cu prețuri moderate.

ACTII

lela „Bihoreana“ și „Albina“ cu drept de
pțiune sunt de vândut. Adresa la Admi-
nistrație.

Caut

Un candidat de avocat

Dr. Ștefan Rozvány
advocat, Marosillye.

„AJUTORUL“

— societate pe acții în Șelca-mare. —

Concurs.

„AJUTORUL“ institut de credit și eco-
nomii societate pe acții în Șelca-mare, publică
concurs pentru un **funcționar** pentru filiala
ledias sau centrală.

Dela recurenți se recere să fie absolvenți
unei școale comerciale și să cunoască limba
maghiară și germană, — trimițânduși documen-
tele până în 10 Aprilie st. n. a. e. indicând și
retențiunile de salar.

Alesul dacă va corespunde după un serviciu
de un an, va fi denumit funcționar cu drept de
ansiune.

Postul e de-a se ocupa îndată după alegere.
Șelca-mare, 16 Martie 1912.

Direcțiunea.

Caut

pentru îngrijirea casei

a celor două fetițe ale mele (una de 10, alta
de 6 ani) o femeie inteligentă, mai în etate.

A se adresa la

Adrian P. Deseanu,
protopresbiter în Vaskóh.

Un candidat de avocat

afără aplicare momentană la

Dr. Desideriu Fülepp,
advocat
Hunedoara—Vajdahunjad.

Dr. Silviu Pășcuțiu

și-a deschis

cancelarie advocațională

in Boroșineu (casa inginerului Burchard).

Se caută

o crescătoare

cu IV cl. civile, pentru doi copii. Condițiunile
se pot ști prin epistolă la adresa

V. Cartiș, proprietar
Szombatság-Rogoz
(Bihar m.)

Un scriitor

afără aplicare în cancelaria subscrișului pe
lângă condițiuni favorabile.

Dr. Enea Andrea, adv.
Nocrich—Ujegyház.

Se caută

un candidat de avocat

cu praxă ori fără praxă pe lângă condiții favo-
rabile. A se adresa Administrației „Românului“.

„LUNCANA“
Institut financiar, societate pe acții în Marghita.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **contabil** la
„Luncana“, institut financiar, societate pe acții
în Marghita (com. Bihor), se eserie concurs cu
terminul de 15 Aprilie n. a. e., pe lângă urmă-
toarele condiții:

1. Reflectanții au să dovedească, că sunt
absolvenți ai vr'unei școale comerciale și că au
praxă de bancă și purtare morală exemplară.

2. Salar pe întâiul an 1200 cor. și tan-
tiemă statutară.

3. După anul de probă cel ales, dacă va
corespunde, va fi definitivat.

4. Postul trebuie ocupat imediat după
alegere.

Marghita, la 15 Martie, 1912.

Direcțiunea.

BINETH

IGNACZ

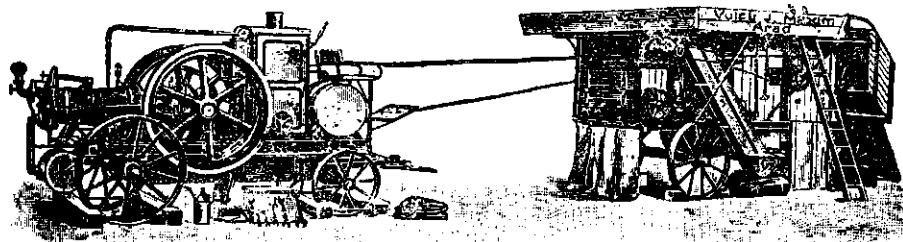
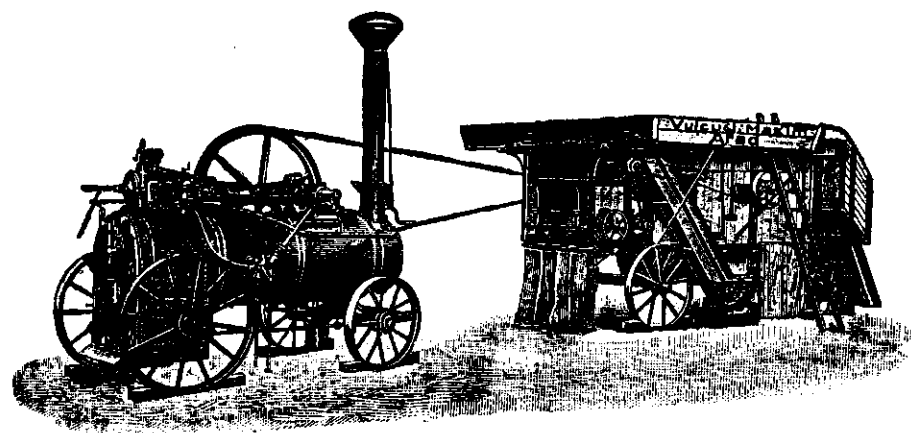
ARAD, Szabadság-tér nr. 15.

Atrag atențiunea on. public
și recomand magazinul meu bogat
asortat cu tot felul de pielării din
patrie și străinătate. Comandele
din provincă se execută prompt și
conștiințios. Pregătesc părți supe-
riore moderne pentru ghete.

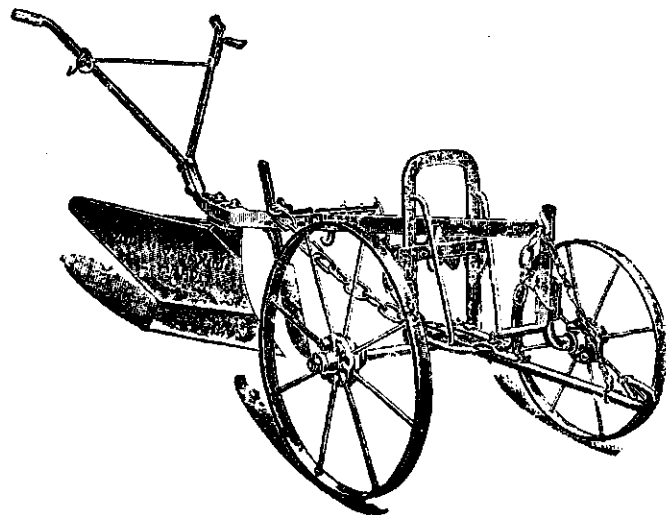
Telefon nr. 828.

MAXIM I. VULCU fabricant de mașini

ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Schimbarea locomobilelor de treerat, să
umple singure, o efectueșe în prețuri
moderate, după sistemele cele mai prac-
tice și cunoscute cu lanț, cu roate și cu
transmission.

Totfelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grape, mașini de semănat, de tăiat nutreț, de
secerat, batoase complete de treerat cu aburi; Motor de oleiu brut sau cu benzină. Mai departe instalez
totfelul de mori cu abur, motoare sau mori de apă, joagăre sau ferestreu, țiglarie și alte stabilimente
mechanice-tehnice după cele mai noi și mai moderne și bine recunoscute sisteme. A se adresa la
firma **MAXIM I. VULCU** Arad, strada Fábrián László, (lângă gara mare).

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.

Dulapuri de gheață

— sunt indispensabile pentru orice casă! —

Dacă vrei să cumperi un dulap de gheață bun, trainic și ieftin, atunci comandă invenția proprie de dulapuri a lui **MOSKOVITZ** a căror părți constitutive se pot desface ușor și curăți, făcând în gheață o economie de 5% la sută. — Prețuri foarte moderate. Prospekte de prețuri ilustrate trimite gratis și franco:

MOSKOVITZ S.

fabricant de dulapuri de gheață în

BUDAPESTA

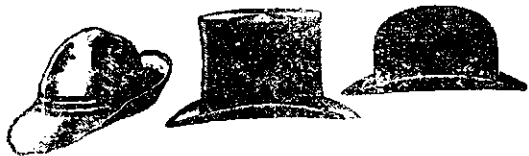
Dékocsis utca nr. 1.
(Guttenberg palota).

Să sprijinim industria locală!

Cel mai mare depozit de pălării din Făgăraș și împrejurime a lui

IOAN WELTHER MĂESTRU de pălării

FĂGĂRAȘ, piața Ferencz József-tér 17.

Recomandă în atențiunea m. st. publică din loc și împrejurime depozitul său foarte bogat în pălării, de cea mai

bună calitate pentru femei, bărbați și copii, precum și pălăriile de model pentru femei după cea mai nouă modă din Paris, Viena și Budapesta, și șapei de sport pentru copii, pălării de sport dela 1 cor. 40 fl. în sus. Are în depozit străcurătoare de vin și rachiu. Călcatul cilindrului se execută la moment. Primesc curățirea și văpsirea pălăriilor pe lângă prețurile cele mai favorabile.

Atențiune!

Important!

Atențiune!

Atrag atențiunea

d-lor măsari, măestri de zidiri, și arhitecți asupra

Institutului meu de întreprindere,

intemeiat din nou, în bransa **sticlăriei pentru edificii și portale.**

Institutul meu preia și execută orice fel de comande în bransa aceasta, dela renovările cele mai mici până la cele mai mari lucrări la zidiri; pe lângă prețuri extraordinar de moderate, punctualitate și execuție specială.

Nr. telefonului urban și din comitat.

Rog cereți prospecte de prețuri. La chemare în afaceri de lucrări viu în persoană. Pun mare pond, ca lucrările din provincie să fie punctual executate. Am legături distinse. Deposit mare de totfelul de glajă, (sticlă uiașă), pentru oglinzi și cadre pentru iconi, (rame) din patrie și străinătate : :

Adresa p. telegrame: Fried, uiegar Arad.

Izvorul cel mai ieftin și mai bun de glajă în table pentru glăjieri (sticlari, uiegar) și măsari cari pun și glajă. Rolete de pânză și trestie trimet pe lângă un preț foarte moderat.

Francisc Fried, Arad

strada Graf Apponyi Albert (Boczkó) nr. 15—16.

În casa dlui arhitect Iosif Steiner.

Români! Replantați viile, cu altoi dela firmă română!

„MUGURUL“

ÎNȘOȚIRE ECONOMICĂ ELISABETOPOLE
ERZSÉBETVÁROS — (Kisküküllő vm.).

Altoi de vițe!

Calitate distinsă, pe lângă cele mai moderate prețuri și soiuri de vin de masă viță americană cu și fără rădăcină.

Ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină.

Se află de vânzare la înșoțirea economică

„MUGURUL“
ELISABETOPOLE — ERZSÉBETVÁROS.

Material disponibil în altoi peste trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltați la perfecțiune. La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni de plată!

La cerere preț eurent și instrucțiuni gratis și franco!

Români! Trimiteți băeții la cursul practic de altoit!

Români! sprijiniți firmele românești că numai acelea vă vrea binele.

— Prima condiție de reușită este de a folosi material solid! —

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea sau dacă ai dureri cari provin din aseasta, cum sunt dureri de dinți, sgârciuri, arsuri, apăsare în stomac, iritație de vomare, greață, răgâieli, etc. folosește:

Purgativul de fier (epehajtó) de Rozsnyai,

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală.

O sticlă costă 40 fileri; o duzină 4 coroane
80 fileri.

Se capătă la singurul preparator

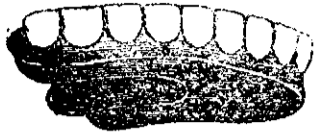
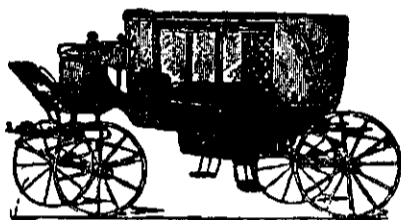
Farmacia

ROZSNYAY M.

A R A D.

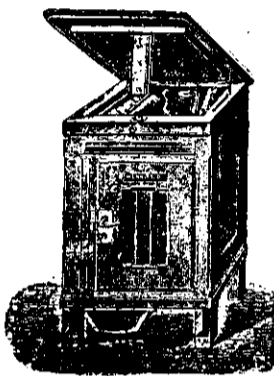
NAGY JENŐ,specialist pentru dinți artificiali fără pod
CLUJ-KOLOZSVÁR

(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)

Pune dinți și cu plătire în rate, pe lângă
garanță de zece ani.Prima fabrică de trăsuri, cu instalațiuni
de mașini este a lui**Kovács István****TEMESVÁR-JÓZSEFVÁROS**
fabricant de trăsuri și au-
tocaroseriefurnisorul postelor reg. ung. și mehaniz-
melor militare.Mare deposit permanent de totfelul de
trăsuri și calese noi și folosite.Atelier de reparatură. Ateliere de făuric,
rotarie și de lustruit.Dulapuri de gheață sistem
IGNÁCZ HENNEFELD, brevetate
Budapesta VI, strada Gróf Zichy Jenő nr. 5.
(Lângă Váci-körut).

Înăuntru sunt trase cu plăci artistice de piatră
cari nu se ruginesc, nu se oxidează și
nu se murdăresc, astfel că chiar și din sin-
gurul motiv al curățeniei sunt cele mai re-
comandabile. Toate dulapurile de până acum
sunt învelite în tinichea de ținc, cari se rugin-
nește, se oxidează și murdărește, fiind tre-
buintă de o continuă reparație. La cele sistem
Hennefeld este exclusă reparația. Nu au cep
pentru scurgerea apei, ci în josul dulapului
un mic rezervoriu, unde se strânge apa. Par-
tea unde se pune gheața se poate scoate ușor.
Gheața în dulap este la loc uscat prin ceea ce
se ajunge la economie de 60% de material.

Catalog ilustrat gratuit și franco.

Catalog ilustrat gratuit și franco.

Folosește Doamnă**„Crema Margit“ a lui Földes**
ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

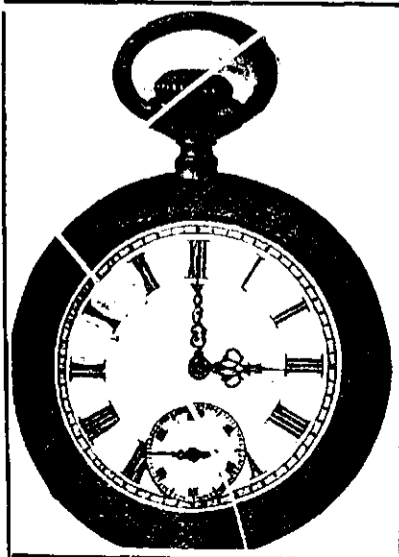
„Crema-Margit“ este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor
din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei
norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

Deoarece „Crema-Margit“ o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii în-
chise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul.

„Crema-Margit“ e nesticăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată,
care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil, ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen**A R A D.**Cele mai bune **oroloage**Cele mai solide și **juvaericeale**

cele mai moderne

atât pe **bani gata, cât și în****rate** pe lângă **chezășie de 10****ani** cu prețuri ieftine, liferează cea

mai bună prăvălie în această privință

îu întregă Ungaria

Brauswetter János

orologier în Szeged.

Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul
„Românul“ (ad. scriu că au citit anunțul în „Românul“). Corespondențele se fac în
limba maghiară, germană și franceză.

Licitatie
concesionată
de autorități**Hoffmann****Sándor****ARAD, (Palatul teatrului).**

Telefon nr. 10.

Vindeîn cantități mari și
pe prețuri foarte re-
duse articole de :**calitate bună**

Cu bani gata va avea
rara ocaziune a-și
procura orice pe pre-
țuri ce se vor stabili
prin învoială obiec-
tele ce ar dori.

Săptămâna aceasta dan-
dele și cordele ce au mai
rămas.

Vânzarea nu va ținea decât
scurt timp.

23 metri pânză 6—6.50, 7—7.50.

Calitate corespunzătoare ori
cărui scop.

Șifonuri Schroll de toate calită-
țile, albituri pentru masă, mă-
saie și șervete cu prețuri scăzute.

Pardesiu pentru dame 7.50—9.50
fl. Se găsește de toate culorile.

Pelerine pentru fete începând
dela 2.50 fl.

Rog priviti galantarele mele.

Jupoane de postav pentru femei 2.50 fl. Preț de reclame mai fine 3.50—4.75.

Ciorapi negri și suri pentru copii pe prețuri umitor de scăzute.

Cel mai mare depozit de încălțăminte din Lugos.

Ghete de box veritabil, schewreaux ori lac elegante și solid lucrate, pentru domni 9 cor., pentru dame 8 cor. Pot fi cu șirete, cu nasturi ori fără. Ghete de box pentru dame numai 7 cor. Ghete de box pentru copii dela 1—5 ani cor. 2'60, dela 5—10 ani cor. 3'60, dela 10—15 ani cor. 5'60. Celui-ce nu va fi mulțămît cu ghetele trimise, i-se vor retrimite banii. — Cremă și tocuri de gumă la fiecare păreche gratis.

EBERSTEIN HENRIK,
pantofar in Lugos.

ȚIMBALE!

Țimbele inventate de mine, cele mai moderne, cu organism dublu de oțel, foarte trainice și de o rezonanță deosebită se pot comanda numai dela mine, cu prețurile cele mai moderate, pe lângă garanție de 5 ani.

Mészáros Ferenc

fabricant de cimbele.

Budapest, VII., Bethlen-u. 39.

Prețurile, la cerere, se trimit gratis. Corespondența întrucât se poate să se facă în limba ungurească, germană sau sârbească.

Dacă stropеști cu „FORHIN”

I - ai mai puțină bătaie de cap,

II - a lucru mai puțin,

III - a cheltuială mai puțină!

deoarece „FORHIN”-ul este MICTURA DE BORDÓ adesea îmbunătățită. Se lipește ușor chiar și de frunzele umede. La ori-ce brumă poți se stropеști, nelăsând nici un fel de sediment (drojdie). Multime de scrisori de mulțămîtă și recunoștință. Pregătim invenția drului Aschenbrandt de Rézkénpor și Bordolpor. Cere prospect gratuit și franco dela fabrica

„FORHIN” BUDAPEST, VI., VACZI-UT 93.

KUN ENDRE,

atelier cu mașini electrice pentru
ascuțire artistică și homoru.

SZATMÁR,

casa-Lévay, vis-à-vis
de Tribunal.

Se recoman. pentru pregătirea și ascuțirea oricărui soi de cuțite, ca cuțite pentru căsăpie și bucătărie, pentru masă și bricege, unelte pentru ciobotari și cojocari precum și ascuțirea bricelor pre lângă prețuri convenabile și execuție ireproșabilă.

La trimiterea a 6 brice barbierilor socotesc taxa numai pentru 5.

Pește sărat

Taranka, alb 100 klgr.	70.—	Cor.
Deverika, mare » »	90.—	»
Deverika, mai mare » »	100.—	»
Șalău . . . . . 100 »	90.—	»
Știucă . . . . . » »	88.—	»
Crap, mare . . . . . » »	110.—	»
Somn, de mijloc per klgr.	1'20	»
Somn, mare » »	1'40	»
Somn Pana, în fălii » »	1'80	»
Ceapă 100 klgr.	16.—	»

Liferează cu rambursă

PETROVITS és PANTITS
VERSE CZ.

„LANER” cremă neunsuroasă.

Cel mai nou produs igienic pentru curățirea și înfrumusețarea feței. — Înlătură petele galbene, bucele pricnuite de infierbântell, sgrăbunțe și alte necurătenii de piele. Crema aceasta ziua se poate folosi mult mai cu succes. 1 teglă 1 coroană.

„laner” pudră. E non plus ultra pudref. Bună la baluri, saloane și de zilnic folos, care acopere încreșturile și e cu totul nesticăcioasă în culorile: roza, albă și cremă 1 cutie 1 coroană.

„laner” săpun 1 bucată 60 fileri.

„laner” pastă pentru dinți 1 doză, 1 cor.

„laner” apă pentru gură Bună pentru dinți scorburoși și gurgeli burețoși, contra mirosului greu de gură. 1 sticlă cor. 1'60; jumătate sticlă, 80 fileri.

„laner” esență pentru păr Excelentă pentru înlăturarea mătreaței și contra căderii părului 1 sticlă, 1 cor. 30 fileri.

„laner” pomadă pentru creșterea părului. 1 teglă 2 coroane.

„laner” vâpseală pentru păr pentru a colora în blond părul sur și cărunț. Nereușita colorii e exclusivă. La comanda să se noteze că părul încărunțit în ce culoare să se vâpsească (negru brunet). Un carton 4 coroane

„laner” apă care face părul blond

Pentru a văpsi în timp scurt, în băl, aurii, părul blond, roșu, chiar și brunet ori negru. 1 sticlă 4 cor.

Discretă și zilnică expediție cu poșta. — Telefon 470.

Pentru înconjurarea contrafacierilor numai „Preparatele lui Rudolf laner” ieșite din farmacia sa ca valoare și se pot căpăta la

Farmacia „Maria ajutătoare” alui Rudolf laner, Temesvár, Gyárváros Fő-ut 70.

Fabrica de tâmplărie instalată cu putere de mașini a lui Rudolf Gy. Brassai

Orăștie (Szászváros) Strada Spitalului 10 (casa proprie).

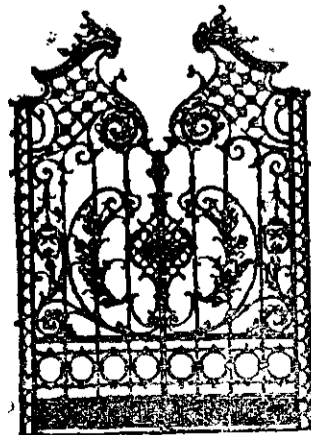
Se recomandă pentru furnizarea oricărui lucrări de tâmplărie (mășarie) pentru clădiri, atât în loc cât și în provincie. La comandă se pregătesc în orice stil și calitate, mobile pentru camere de locuit, birouri, instalații pentru băcării, farmacii, mobiliere pentru biserici și școale, din lemn bun și uscat, pelângă prețuri convenabile. Planuri și modele se trimit gratuit. Comandele se execută prompt și conștiințios.

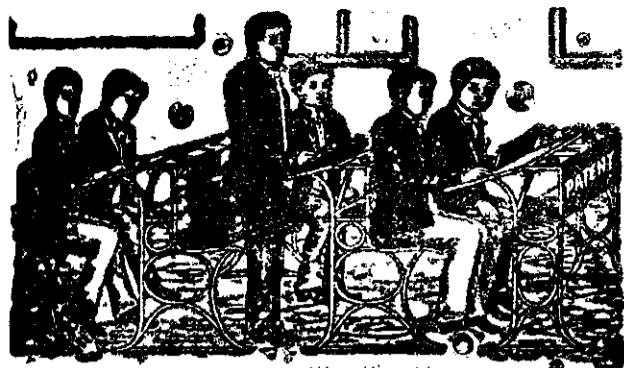
FRITZ W. LOEW,

lăcătuș artistic și pentru clădiri.

Sibiu, Potschengasse Nr. 11.

Se recomandă la ori-ce lucrări de lăcătușerie artistică și pentru clădiri precum: strângerea în fier a clădirilor, pregătire de balcoane, foișoare, îngrădituri la morminte, porți, casse de păstrare contra incendiului, basreliefuri precum și picse pentru biserici. Lucrează și după desen cu prețuri ieftine.

Cele mai moderne
mobile de
fier și aramă
și cele mai practice
bănci higie-
nice de școală
și mobilarea lo-
cuințelor, hotele-
lor, spitalelor și

a școlilor, precum și obiecte fabricate din cele mai bune ma-
teriale din țară, lucrările cele mai solide de artă și construcție se lfe-
rează numai de către firma

Bernhardt Rezső utóda

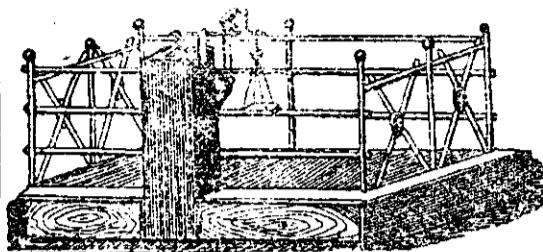
Brassó, str. Neagră nr. 33.

- Tot acolo e cancelaria și fabrica montată cu cele mai noi mașinării

Tokodi Testvérek,

fabricanți de cumpene.

Hodmezővásárhely, — Szeged,
Lánc-utca. Bokor-utca 10.

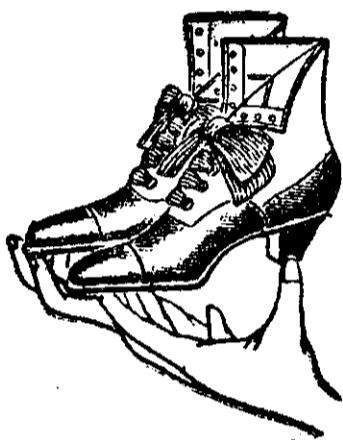
Recomandăm comer-
cianților, proprietarilor
de mori, agriculturilor
și măcelarilor

cumpenele

noastre, pregătite din
cel mai bun material.
Cumpene, cântare de-
cimale din fier cu ba-
lanțe de oțel, infractu-
rabile, autentificate. —
Pentru România lfe-
răm și neautentificate.
Comercianților le dăm
rabat. — Catalog la
cerere trimitem cu re-
întoarcerea postei.

Bencsik Zsigmond în Déva

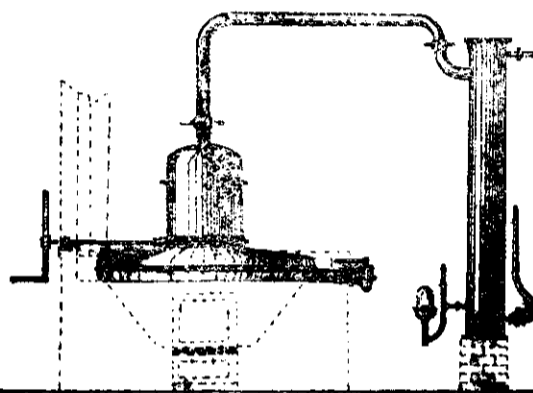
Oferă: GHETE AMERICANE ȘI
FRANCEZE cusute cu mâna în
atelierul propriu precum și GHETE
GATA, format modern pentru băr-
bați, femei și copii. Galoși, ghete
comode și pentru gimnastică. Mare
magazin de gume renumite de Su-
livan pentru tocuri la ghete și creme
exceente. Ghete pentru picioare ne-
regulate și bolnave le pregătesc
după măsură. La comanda din pro-
vincie este destul a se trimite o
gheată folosită. — Serviciu prompt.

Arányi Adolf, fabrică de obiecte de aramă

Ujpest Lőrincz-u. 7. (în casa proprie.)

Fabrică și liferază, în cea mai excelentă execuție: CAZANE de fier

rachie, precum și
garnituri com-
plete pentru fa-
brii chimice, fa-
brii de bere, al-
cool și rachie, mai
departe vane de
scăldat, — sobe
pentru camere de
baie, cazane și căl-
dări cu vatră și în
fine țevi de ară-
mă roșie cu pre-
țurile cele mai ieft-
tine. Catalog tri-
mit gratuit.

Heinrich Rastel

fabricant de trăsuri,

Sibiu, Strada Rosenanger 18.

Aduc la cunoștința on. public din loc și provincie, că țin
în depozit cele mai moderne TRĂSURI, precum și tot-

lelul de CĂRUȚE.

Primesc ori-ce lucrare

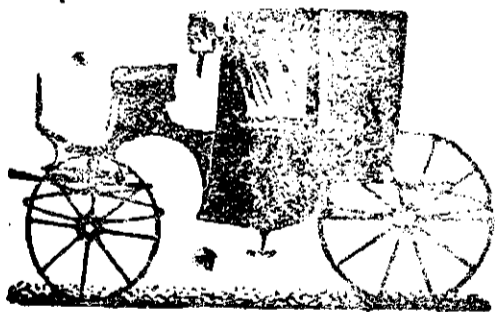
de reparare și

transformare,

văpsire și

pregătire de șele în

preț foarte ieftin.

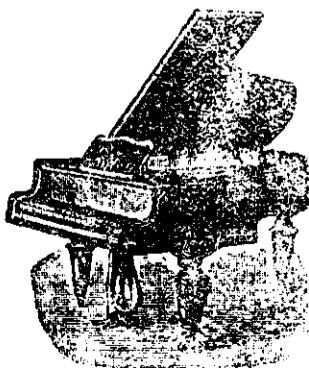
Primul și cel mai mare depozit de piane

W. P. Richter,

Brașov—Brassó, Fekete-utca 29.

Liferează: pianе, harmonici
și pianine, fabricație Bössen-
dorf, Schreighoffer și Förster.

Imprumută pianе în
condiții favorabile

Un mijloc de întărire pentru bolnavii de stomac

și pentru toți aceia, cari fie prin receală ori îngreunare de
măncări, fie prin lipsa de apetit, prin mistuirea grea, ori
în urma mâncărilor prea reci ori prea fierbinți au contractat
catar, sgârșciuri, dureri de stomac etc.

este medicina

Baldrianum Dr. Engel.

Baldrianum se recomandă contra tuturor durerilor
de stomac, are calitățile unui vin excelent, care păzește contra
tuturor urmărilor, precum: nervositate, insomnie, ame-
țeli și flegmă.

În urma compoziției sale excelente, având vin de Sa-
mos, picături de Baldrian, sirup de smeură și de ci-
reșe. Baldrianum este de recomandat și contra constipi-
ției și diareei precum și la toate cazurile, când se reclamă
întărirea organismului.

Baldrianum Dr. Engel nu conține absolut nici o
materie stricăcioasă și se poate întrebuița și din partea ce-
lor cu construcție mai slabă, precum dame și copii, timp
mai îndelungat. E de preferat să se ia dimineața pe ne-
măncate și seara înainte de culcare în cantitate de un păhar
de licheur. Copiii și cei slabi să ia Baldrianum în apă caldă
și să-l îndulcească cu puțin zahăr.

Baldrianum Dr. Engel se află în sticle de 3 și 4
coroane în toate farmaciile din Ungaria, precum și în Arad,
Aradul-nou, Glogovác, Györök, Ménes, Paulis, Lippa,
Hídegkut, Vinga, Székesut, Pécska, Tornyá, Világos, Egres,
Nádas, Berzova, Orczifalva, Merczifalva, Sándorháza, Boga-
ros, Szerb-Sz.-Péter, Perjámos, Szemlak, Sáralfalva, Nagylak.
Farmaciile din Arad trimit în ori-ce parte.

Să ne păzim de imitații!

Cereți numai

Baldrianum Dr. Engel!

Karl Schulleri

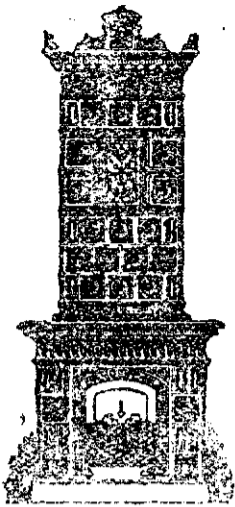
atelier de cuptoare,
Sibiu, Târgul Fânului 7.

Execută:

cuptoare cu căhăli

în toate colorile, precum și încălzite în forma Meissner și Kastel, îmbrăcate în căhăli. Deasemeni construie cuptoare de fiert din căhăli albe și vine e.

Primesc și tot felul de reparaturi, ce se țin de branșa mea. Comandă primește și dl Victor Roth, prăvălie de coloniale, Sibiu, Strada Sării (Salzgasse) Nr. 1.

Georg Barthelmie

mechanic

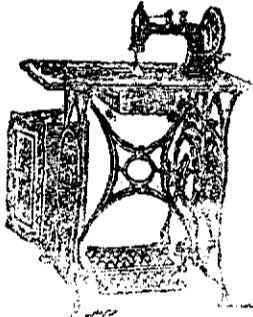
Brașov, Strada Porții Nr. 41.
(Colțul dela strada Sfântului Ioan).

Atelier pentru mașini, de scris, socotit, dictat și de cusut, apoi pentru aparate electrice și fizice, lampe electrice de buzunar, gramoafoane, plăci, ace, hârtie — de copiat și diferite utensilii. —

Telefon 380.

— Instructor pentru scris la mașină. —

MOBILE IEFTINE ȘI BUNE

să pot procura numai la

Prima fabrică de mobile

PETRUȚIU & PLATZ

Sibiu—Nagyszeben, Strada Sării—Salzgasse 37.
Telefon Nr. 47.

Onoratul public este rugat înainte de a-și procura mobile să binevoiască a cerceta, (și fără a cumpăra) MAREA EXPOZIȚIE de toffelul de mobile de artă și simple, care stă zilnic spre vedere publică. Se atrage atențiunea asupra Atelierului propriu de SCULPTURĂ și TAPIȚERIE de primul rang.

Executăm toate lucrările de lipsă la biserici nouă și vechi. — Orice comandă se efectuește prompt, conștiincios, pe lângă deplină garanță și cu prețurile cele mai moderate.

Premiat la expoziția industrială din
Sibiu în 1903.

Roate de tors

din material uscat și mers liniștit, pe lângă garanție, să
află de vânzare la

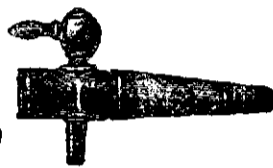
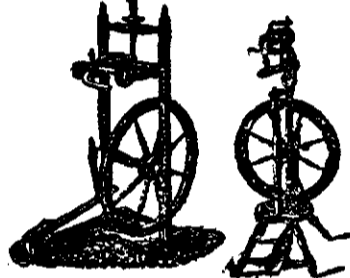
Emil Krauss,

strungărie și atelier cu pu-
tere motorică.

Sibiu—Nagyszeben,

Margarethengasse Nr. 5.

Ori-ce roată ce nu merge bine să primește
înapoi.

Prima fabrică ungurească de cuțite de
mașini și unelte de oțel. Fondată la 1859.

Bartusek Károly

Budapest, VI. ker. Dávid-utca 10. sz.

Singurul specialist în Un-
garia pentru fabricarea de
unelte mecanice pentru lu-
crarea lemnului.

Uneltele mele taie ca
OTRAVA

și se potrivesc la ori-ce ma-
șină pentru lucrarea lemnu-
lui, pentru-că sunt fabricate

din oțel de cea mai bună calitate. Astfel sunt: *cuțitele pentru rindele de mașini, scobitoare; capete de cuțit, ferestraie de mână (horony) și lungime; sfredele pentru sfredelirea de găuri adânci; cuțite de sfîșiere, unelte pentru sfredelire, crepare și fabricarea de cepuri, cu un cuvânt toffelul de unelte mecanice pentru lucrarea lemnului.* — Preface și osiile țitoarelor de cuțite în patru colțuri, *oprite de serviciul superior de industrie, în osie cilindrică și fabrică, după comandă, nouă osii cilindrice pentru ținerea cuțitelor. Cuțite pentru compactorii.*

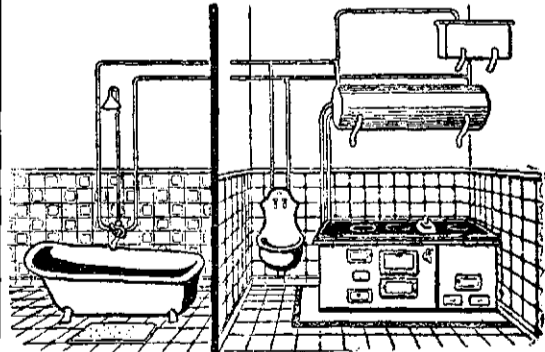
Ori-ce deslușiri se dau în cel mai scurt timp.

Prețuri solide și ieftine!

Frații Klubitschko

atelier pentru instalațiuni electrice și de altă pu-
tere, apaduate, vane de scaldat, colorifer și cana-
lizare. — Atelier de mașini, lucrări de aramă și
lăcătușerie în SIBIU, Burgergasse Nr. 14.

Rugăm on. public pentru încredințarea ori-cărei lucrări de
branșe. Totodată ne luăm voia ai atrage atențiunea asupra

clozetului rezis-
tent la îngheț,
invenție proprie.
Brevetată sub
Nrul. 53932.

Are calitățile: 1. Se
poate monta în ori-
ce loc, fiind eschi-
să posibilitatea de
a îngheța apa. 2. Prin spălarea repede folosește apă
puțină. 3. În urma construcției simple, funcționează
sigur și îndelungat. Este îndeosebi de recomandat la
casele vechi, deoarece introducerea se face cu mică
cheltuială. — Este deci interesul proprietarilor de case
ca să caute a-și aproviziona casa cu astfel de clozet

Instalateurilor și negustorilor dau rabat.

Ne luăm voia mai departe de a reco-
manda în atenția onoratului public:
**vase de aramă, căldări de
aramă și picioare pentru
căldări de tinichea.**

Executare solidă la ori-ce lucrare!